

Provádění nařízení EU o metanu v České republice

Praktická příručka pro orgány státní správy

Raffaele Piria (Ecologic Institute)

Ramiro de la Vega (Ecologic Institute)

Aleš Jeník (Centrum pro dopravu a energetiku)

Květen 2025

Kontakt

Raffaele Piria
Senior Fellow
Ecologic Institute
Pfalzburger Straße 43/44
10717 Berlin
E-Mail: Raffaele.Piria@ecologic.eu

Navrhovaný formát citace:

Piria, Raffaele, Ramiro de la Vega, Aleš Jeník (2025): Provádění nařízení EU o metanu v České republice. Ecologic Institute, Berlin. Dostupné z: <https://www.cde-org.cz/cs/blog/implementace-evropske-metanove-legislativy-v-cesku/2735>

Tento dokument je českým překladem anglického originálu s názvem „Implementing the EU Methane Regulation in Czechia – A practical guide“.

Poděkování

Za podporu, intelektuální přínos a inspiraci by autoři rádi poděkovali následujícím lidem: Corina Murafa (ASE), Cristian Busu (ASE), Miruna Proșcanu (ASE), Lucian Valentin Pamfile (ASE), Veronika Murzynová (CDE), Alba Lorente (EDF) a Elisabeth Lemaitre (EDF).

Tento dokument vznikl v rámci projektu „I-MER – Implementing the EU Methane Emission Regulation“ za podpory [Evropské iniciativy na podporu klimatu \(EUKI\)](#), kterou v roce 2017 spustilo německé Spolkové ministerstvo hospodářství a ochrany klimatu (BMWK).

Supported by:

Federal Ministry
for Economic Affairs
and Climate Action

European
Climate Initiative
EUKI

on the basis of a decision
by the German Bundestag

Organizace Ecologic Institute: Výzkum a politika pro udržitelný svět

Organizace Ecologic Institute je nezávislou skupinou vědců a odborníků provádějící výzkumy v oblasti životního prostředí a analýzy politik. Již od svého založení v roce 1995 se organizace zabývá zlepšováním environmentální politiky, udržitelného rozvoje a politické praxe. Skrze poznatky a nápady odborníků pomáhá Ecologic Institut začlenit otázky životního prostředí do dalších oblastí politiky. Klíčovou prioritou organizace je posílení evropského a mezinárodního rozměru ve výzkumu, vzdělávání a diskuzích o environmentální politice. Ecologic Institute sídlí v Berlíně, Bruselu a [Washingtonu](#).

Dnes v organizaci pracuje přes sto lidí. Zaměstnanci pocházejí z více než pětadvaceti různých zemí. Náš kolektiv disponuje řadou různých odborností, znalostí a dovedností a v rámci interdisciplinárních a transdisciplinárních projektů pokrývá celé spektrum environmentální politiky, udržitelného rozvoje a výzkumu v oblasti sociologie životního prostředí. Tým organizace se zabývá výzkumem, podporou a vyhodnocováním národních, evropských a mezinárodních politických procesů a sdružuje vědce, lidi činné v oblasti politiky a také praktiky. Výsledkem jejich práce jsou hloubkové analýzy a praktická doporučení. Ve spolupráci s předními americkými a německými univerzitami působí institut rovněž v oblasti vzdělávání.

Ecologic Institute je nestátní nezisková, veřejně prospěšná organizace, která je financována z podpory jednotlivých projektů. Mezi partnery poskytující financování patří [Evropská komise](#), [Evropský parlament](#), [německé Spolkové ministerstvo životního prostředí](#), [německé Spolkové ministerstvo pro vzdělávání a výzkum](#), [spolková agentura pro životní prostředí Umweltbundesamt](#) a různé nadace.

Ecologic Institute je členem sítě výzkumných institutů [Ecological Research Network](#) (Ecor-net).

Ekologický institut je registrovaný dobročinný spolek. Příspěvky této organizaci jsou daňově odčitatelné.

[Washingtonská pobočka institutu](#) je neziskovou organizací ve smyslu § 501c odst. 3 daňového zákoníku Spojených států amerických.

Více informací naleznete zde: www.ecologic.eu

Centrum pro dopravu a energetiku

Centrum pro dopravu a energetiku (CDE) je nevládní nezisková organizace založená v roce 1998 v Praze. Prosazuje ambiciózní a spravedlivou klimatickou politiku, která přispěje k efektivnímu snížení emisí, podpoří spravedlivou energetickou transformaci a zajistí účelné a transparentní využívání veřejných financí na pozitivní klimatická opatření.

Více informací naleznete zde: www.cde-org.cz

Obsah

Úvod	1
Uspořádání zprávy	1
Další činnosti plánované v rámci téhož projektu	1
Klíčové zdroje použité ve zprávě a metoda citování	2
1 Stručný přehled o nařízení EU-MER	4
Přijetí převážnou většinou poskytuje nařízení silnou demokratickou legitimitu	4
Proč bylo nařízení EU-MER přijato tak velkou většinou?	4
Nařízení EU-MER se vztahuje na	4
Hlavní ustanovení nařízení EU-MER v kostce	5
Přehled subjektů zapojených do provádění nařízení EU-MER	6
Klíčové milníky pro provádění nařízení v členských státech v letech 2025–2027	6
2 Odpovědné ministerstvo a příslušné orgány	9
Zásady správy věcí veřejných v souvislosti s prováděním EU-MER	10
3 Zdroje emisí CH₄ v české energetice	13
Emise metanu z odvětví energetiky podle národní inventury skleníkových plynů	13
Jiné studie hlásí mnohem vyšší emise CH ₄	13
Přehled zdrojů emisí CH ₄ , které by měly být monitorovány českými orgány	14
4 Sledování, podpora a vymáhání provádění	17
Vyhodnocování technických zpráv a informací od regulovaných subjektů příslušnými orgány	17
Rozhodnutí PO o vymáhání ustanovení	18
Výkazy a informace předávané příslušnými orgány	18
Spolupráce na úrovni EU a se třetími zeměmi	19
Vyřizování stížností	19
Stanovení sankčního režimu	19
Certifikační a akreditační programy nebo rovnocenné systémy zajištění kvalifikace	21
5 Inspekce	23
Zdůvodnění a obecné zásady	23
Požadavky na inspekce a kontrolní postupy podle EU-MER	23
Časová osa	24
Prováděcí kroky	24
Provádění inspekcí v České republice	25
6 Soupisy již nepoužívaných těžebních lokalit a zmírňování emisí, které vypouštějí	27

Zdůvodnění a obecné zásady	27
Oblasti působnosti a definice povinností	27
Kritéria, která musí soupis splňovat	28
Zdroje informací k vypracování soupisů v ČR.....	29
Určení subjektů odpovědných za zmírňování a vykazování emisí	29
Podrobnosti ustanovení o vykazování, plánech zmírňování emisí a mitigačních opatřeních	30
Časová osa	31
7 Přiměřené pravomoci a zdroje příslušných orgánů	33
Potřebné znalosti, schopnosti a zdroje	34
Jak zajistit, aby byly náklady na implementaci co nejnižší	35
Jak kvantifikovat zdroje potřebné k provádění EU-MER v Česku	36
Příloha č. 1: Předložené dokumenty k posouzení příslušnými orgány.....	38
Příloha č. 2: Rozhodnutí, která mají PO učinit	41
Příloha č. 3 - Seznam zpráv a publikací, které mají PO vypracovat	43
Zdroje.....	44

Zkratky

OHUD	opuštěný hlubinný uhelný důl
PO	příslušný orgán
CH₄	metan
CRV	základní referenční hodnota
OOS	organizace občanské společnosti
UHUD	uzavřený hlubinný uhelný důl
EUKI	Evropská iniciativa na podporu klimatu
EU-MER	nařízení EU o emisích metanu
IMEO	Mezinárodní středisko pro sledování emisí metanu
NOZV	neaktivní, dočasně odstavené či trvale zlikvidované vrty na ropu a zemní plyn
LDAR	zjišťování úniků a oprava netěsností
LNG	zkapalněný zemní plyn
MVO	monitorování, vykazování a ověřování
ČS	členské státy EU
MŽP	Ministerstvo životního prostředí ČR
OGMP	Partnerství pro metan v odvětví ropy a zemního plynu
OS	odpovědná strana
OM	odpovědné ministerstvo
V&F	vypouštění a flérování

Seznam příloh

Seznam schémat

Schéma č. 1: Provádění EU-MER: klíčové subjekty a jejich úkoly	6
Schéma č. 2: Časová osa odevzdávání vybraných zpráv k posouzení PO	17
Schéma č. 3: Kritéria pro určování výše sankcí	20
Schéma č. 4: Základní referenční hodnota (CRV) a další kritéria pro stanovení výše pokut..	21
Schéma č. 5: Časový osa inspekci aktivních a již nepoužívaných lokalit	24
Schéma č. 6: Časová osa vypracování soupisů a plánů na zmírňování emisí pro uzavřené a opuštěné doly	31

Seznam tabulek

Tabulka 1: Vybrané lhůty provádění v České republice do jara 2027	7
Tabulka 2: Přehled úkolů stanovených v EU-MER svěřených MŽP a českým PO	9

Úvod

Cílem této zprávy je podpořit české orgány veřejné správy při provádění nařízení EU 2024/1787 o emisích metanu (CH₄) v odvětví energetiky (EU-MER). Zpráva poskytuje informace cenné také pro společnosti, kterých se nařízení dotýká, a organizace občanské společnosti zapojené do jeho provádění.

Jaký bude mít nařízení EU-MER dopad, závisí na kvalitě jejího provádění. Přestože jsou nařízení EU, jako je EU-MER, přímo použitelná ve všech členských státech EU, jejich provádění vyžaduje rozsáhlou exekutivní činnost a také tvorbu právních předpisů na vnitrostátní úrovni. Tento dokument poskytuje informace a konkrétní doporučení s cílem pomoci české vládě a podpořit příslušné orgány (PO), které mají být v dohledné době zřízeny, aby provádění nařízení EU-MER vykonávali účinně, důkladně, včas a efektivně.

Uspořádání zprávy

Kapitola 1 obsahuje stručný přehled klíčových ustanovení EU-MER, popisuje povinnosti přidělené Evropské komisi, členským státům (ČS) a provozovatelům a zaměřuje se na milníky do roku 2026.

Kapitola 2 předkládá podrobnou diskusi o dělbě práce a zásadách správy na vnitrostátní úrovni a zkoumá, co je v současné době známo o definici odpovědného ministerstva (OM) a příslušných orgánů (PO) v České republice.

Kapitola 3 popisuje zdroje emisí metanu (CH₄) pocházejících z odvětví energetiky v České republice.

V kapitole 4 jsou podrobně popsány hlavní úkoly OM a PO při podpoře, monitorování a prosazování provádění EU-MER, s výjimkou hlavních úkolů, o nichž pojednávají dvě následující kapitoly.

V kapitole 5 jsou podrobně popsány úkony spojené s vypracováním národního soupisu míst, kde se dříve těžila fosilní paliva, ale která jsou dnes již nepoužívaná, a s plánováním a prováděním opatření ke zmírnění dopadů emisí CH₄ v těchto lokalitách.

Kapitola 6 se zabývá inspekcemi dovozců a provozovatelů lokalit, které se nacházejí na území ČR a v nichž dochází k emisím CH₄.

V návaznosti na předešlou analýzu se v kapitole 7 soustředíme na to, jaké zdroje a pravomoci příslušné orgány potřebují, aby ve věci provádění EU-MER v České republice splnily své povinnosti, a zároveň zmiňujeme strategie, jak udržet náklady na provádění v patřičných mezích.

V trojici příloh jsou uvedeny podrobné seznamy vznikajících a nedávno vzniklých zpráv, které je teprve třeba vyhodnotit, rozhodnutí, jež je třeba učinit, a zpráv a publikací, které by české příslušné orgány měly vypracovat.

Další činnosti plánované v rámci téhož projektu

Tato zpráva vznikla v rámci projektu *Implementing the EU Methane Emission Regulation: Engaging Authorities, Civil Society, and Business* (Provádění nařízení EU o emisích metanu: Zapojování správních orgánů, občanské společnosti a firem). Podporu projektu poskytuje Evropská iniciativa na podporu klimatu (EUKI), což je program financovaný německým Spolkovým ministerstvem hospodářství a ochrany klimatu, a to na základě rozhodnutí Spolkového sněmu. Projekt, jež koordinuje Univerzita ekonomická v Bukurešti ve spolupráci s Centrem pro dopravu

a energetiku, organizací Ecologic Institute a evropským fondem ochrany životního prostředí Environmental Defense Fund Europe, byl spuštěn v prosinci 2024 a potrvá do konce roku 2026.

Tato zpráva je zveřejněna v době, kdy je provádění EU-MER v začátcích. Nabízí proto především přehled klíčových otázek, které s prováděním nařízení v České republice souvisí. V průběhu provádění EU-MER se plánují dvě další zprávy, které zhodnotí průběh provádění a posoudí učiněné kroky.

Mimo to se v rámci projektu dostane aktivní podpory orgánům veřejné správy, organizacím občanské společnosti (OOS) a podnikům prostřednictvím cílených činností:

- Budování kapacit a školení: projekt poskytne informace a podporu k pořádání workshopů a školení pro zástupce orgánů veřejné správy, podniků a organizací občanské společnosti činných v odvětví energetiky. Během nich se účastníci dozví více o klíčových aspektech nařízení EU-MER, účinných metodách snižování emisí metanu a o využití pokrokových technologií pro monitorování a vykazování emisí metanu
- Usnadnění dialogu mezi zúčastněnými stranami: v rámci projektu proběhnou diskuze a setkání zástupců orgánů veřejné správy, soukromého sektoru a nevládních organizací. Jejich cílem bude zajistit efektivní spolupráci a výměnu informací o provádění EU-MER.
- Testování a sběr dat: za účelem otestování inovativních technologií pro monitorování a vykazování emisí metanu proběhnou pilotní projekty. Data, která se během nich nasbírají, přispějí k vylepšení vnitrostátních politik v této oblasti.
- Monitorování a návrhy politik: projekt poskytne analýzu založenou na datech a doporučení, která vnitrostátním správním orgánům pomohou se sladěním předpisů a nařízení s požadavky EU.
- Ekonomická analýza nákladů a přínosů snižování emisí metanu v rumunském odvětví energetiky.
- Informační schůze a setkání s investory za účelem diskuze o provádění EU-MER v Rumunsku.

Prostřednictvím těchto iniciativ má projekt za cíl urychlit snižování emisí metanu a vytvořit efektivní rámec spolupráce mezi všemi zúčastněnými stranami.

Klíčové zdroje použité ve zprávě a metoda citování

Primárním zdrojem této zprávy je text nařízení EU o emisích metanu. Tento právní text je dostupný ve všech úředních jazycích Evropské unie na [internetových stránkách databáze EUR-Lex](#). Na text nařízení odkazujeme citacemi v tomto formátu: EU-MER „*stanoví pravidla pro přesné měření, kvantifikaci, monitorování, vykazování a ověřování emisí metanu v odvětví energetiky v Unii, jakož i pro snižování těchto emisí (...)*“ (čl. 1, odst. 1). To znamená, že citace je převzata z čl. 1 odst. 1 EU-MER, přičemž část odstavce je vynechána.

Dále tato zpráva ve velké míře čerpá z trojice pracovních dokumentů týkajících se nařízení EU o emisích metanu publikovaných v červnu 2024 organizací Ecologic Institute.

- [Tasks and resources needed at the national level](#) (Piria, de la Vega, and Velten 2024)(Kroky a zdroje, které jsou potřeba na vnitrostátní úrovni)
- [Governance at the national level: Responsible ministries and competent authorities](#) (Piria and Martini 2024)(Správa na vnitrostátní úrovni: Odpovědná ministerstva a příslušné orgány)

- [Penalties and selected legal issues](#) (Piria, Sina, and Dück 2024) (Sankce a vybrané právní otázky)

Vzhledem k tomu, že hlavní autor těchto dokumentů je zároveň hlavním autorem této zprávy, rozhodli jsme se za souhlasu spoluautorů v zájmu zachování větší srozumitelnosti necitovat úseky převzaté z těchto pracovních dokumentů, a to ani v případech, kdy byly fráze, věty či celé odstavce převzaty beze změn.

Při citování jiných zdrojů uvádíme v některých případech hypertextový odkaz na původní publikaci, jako je tomu v této části. Z tohoto důvodu se zpráva čte lépe na počítači než v tištěné podobě.

1 Stručný přehled o nařízení EU-MER

Nařízení (EU) 2024/1787 o emisích metanu v odvětví energetiky (EU-MER) přijala v obou zákonodárných orgánech Evropské unie velká většina.

Přijetí převážnou většinou poskytuje nařízení silnou demokratickou legitimitu.

V Evropském parlamentu bylo nařízení EU-MER schváleno na plenárním zasedání 10. dubna 2024, pro hlasovalo 530 poslanců (85 %), proti jich bylo 63 (10 %) a 28 poslanců (5 %) se zdrželo hlasování. Z jednadvaceti českých europoslanců jich 15 (71 %) hlasovalo pro a 6 (29 %) proti (EP 2024). Na zasedání Evropské rady podpořilo nařízení 26 ze 27 členských států, proti bylo jen Maďarsko.

Tyto drtivé většiny ukazují na velkou vzájemnou shodu a propůjčují nařízení EU-MER vysokou úroveň demokratické legitimacy jak na úrovni EU, tak i konkrétně v České republice.

Proč bylo nařízení EU-MER přijato tak velkou většinou?

Protože bylo zcela jasné, že je ho třeba přijmout. Metan (CH_4) je druhý nejvýznamnější skleníkový plyn. Antropogenní emise metanu jsou zodpovědné za přibližně 30 % globálního oteplení od průmyslové revoluce (IEA 2024a). Metan má mimořádně silný krátkodobý oteplovací účinek. Ve stoletém časovém horizontu má metan přibližně 30krát vyšší potenciál globálního oteplování než CO_2 , ve dvacetiletém časovém horizontu je jeho potenciál 84krát vyšší. Právě kvůli krátké životnosti tohoto skleníkového plynu a jeho zásadnímu vlivu na oteplování planety je třeba rychle stanovit opatření ke snížení emisí metanu. Urychlené snížení emisí metanu z fosilních paliv by mohlo do poloviny století předejít vzestupu teploty až o 0,1 °C (IEA 2023b).

Z těchto důvodů v roce 2021 EU spolu s USA iniciovaly Global Methane Pledge (neoficiální český název: Globální metanový závazek), v rámci nějž se signatáři zavazují snížit celosvětové emise CH_4 v rozmezí let 2020 až 2030 alespoň o 30 %. Od té doby dohodu podepsalo celkem 160 zemí. EU potřebuje emise metanu rychle snížit, aby mohla splnit své klimatické cíle (EEA 2022; 2025).

Odvětví energetiky má na celosvětových člověkem způsobených emisích CH_4 větší než třetinný podíl, a tudíž má pro snižování emisí metanu největší krátkodobý potenciál (IEA 2024b). Oproti všem ostatním odvětvím produkujícím emise metanu představují mnohá mitigační opatření v odvětví energetiky nákladově velmi výhodný způsob jak v blízké budoucnosti omezit míru oteplování: emise z ropného a plynárenského průmyslu lze snížit o více než 50 % s nulovými čistými náklady (IEA 2024a). V odvětví těžby ropy a zemního plynu jsou již zavedeny osvědčené postupy, přičemž někteří provozovatelé dosahují až stokrát lepších výsledků než jiní. Možnosti zmírňování emisí metanu v odvětvích zemědělství a odpadů nejsou zatím ve stejné fázi vývoje, nebo jsou považovány za náročnější, nakonec je však bude také třeba realizovat. Vzhledem k těmto důvodům je nasnadě, že v celosvětových snahách o zmírňování emisí metanu je nejlepší je začít u energetiky, zejména u odvětví ropy a zemního plynu, a právě proto se momentálně zaměřujeme na tuto oblast průmyslu.

Nařízení EU-MER se vztahuje na

Podle článku 1 se nařízení EU-MER vztahuje na:

- ▶ těžební procesy a doprovodné potěžební činnosti v aktivních hlubinných a povrchových uhelných dolech, včetně emisí CH_4 z větracích šachet, degazačních stanic a z vypouštění a flérování,

- ▶ uzavřené a opuštěné hlubinné uhelné doly, kde byla těžba ukončena po 3. srpnu 1954,
- ▶ těžební průzkum a produkci ropy a fosilního plynu,
- ▶ neaktivní, dočasně odstavené či trvale zlikvidované vrty na ropu a zemní plyn (NOZV),
- ▶ sběr a zpracování fosilního plynu v EU,
- ▶ plynárenskou infrastrukturu včetně přepravy a distribuce, podzemní skladování a provoz zařízení LNG, s výjimkou systémů měření v koncových místech odběru a v úsecích plynovodních přípojek mezi distribuční soustavou a systémem měření na pozemku koncových zákazníků,
- ▶ emise metanu vznikající mimo Evropskou unii, pokud jde o ropu, zemní plyn a uhlí uváděné na unijní trh.

Hlavní ustanovení nařízení EU-MER v kostce

Níže ve stručnosti uvádíme seznam hlavních ustanovení nařízení EU-MER. Veškeré hlavní úkoly členských států a jejich příslušných orgánů jsou podrobněji popsány v následujících kapitolách zprávy.

- ▶ Povinnost provozovatelů zařízení a fyzických nebo právnických osob právně odpovědných za uzavřená a opuštěná zařízení podrobně **monitorovat, vykazovat a ověřovat (MVO)** emise metanu.
- ▶ Povinná opatření pro **detekci a opravu úniků (LDAR)**.
- ▶ **Omezení vypouštění a flérování**, což jsou činnosti až na výjimečné zvláštní případy zakázané. Flérování musí každopádně vždy splňovat povinné technické požadavky.
- ▶ **Rutinní a nerutinní inspekce** prováděné příslušnými orgány (podrobněji viz kapitola 6).
- ▶ Pokud jde o **neaktivní, dočasně odstavené či trvale zlikvidované vrty na ropu a zemní plyn (NOZV), jakož i uzavřené a opuštěné hlubinné uhelné doly**: členské státy musí (podrobněji viz kapitola 5):
 - Vytvořit, zveřejnit a pravidelně aktualizovat **soupis** těchto vrtů a dolů.
 - **Určit, které právní subjekty jsou** odpovědné za MVO, LDAR a další mitigační opatření. Pokud nelze určit žádnou odpovědnou stranu s dostatečnými finančními prostředky, **přechází odpovědnost na členský stát**.
 - Zajistit průběh **systematických měření emisí CH₄**, vypracování **plánů na zmírňování emisí** a provádění **mitigačních opatření**.
- ▶ Také pro **fosilní paliva uváděná dovozci na trh EU** platí rovnocenná pravidla co do povinností v oblasti monitorování, vykazování a ověřování ("**rovnocennost MVO**") jako pro paliva vytěžená v EU. Do 5. srpna 2028 musí dovozci oznámit intenzitu metanu z produkce energie z fosilních zdrojů, které dovážejí na unijní trh. V případě smluv uzavřených či prodloužených po dni 3. srpna 2024 musí být tyto povinnosti zahrnuty do smluv o dodávkách. U starších smluv jsou dovozci povinni vynaložit "veškeré přiměřené úsilí" k požadování toho, aby jejich smluvní partneři jednali v souladu s tímto nařízením.
- ▶ V případě smluv s dovozci, kteří uvádějí fosilní zdroje na trh Unie, uzavřených nebo prodloužených po 5. srpnu 2030 musí dovozci prokázat, že dovážené produkty nepřesahují **maximální stanovené hodnoty intenzity metanu do 5. srpna 2030**. Tyto maximální hodnoty stanoví Evropská komise postupem definovaným v nařízení EU-MER.

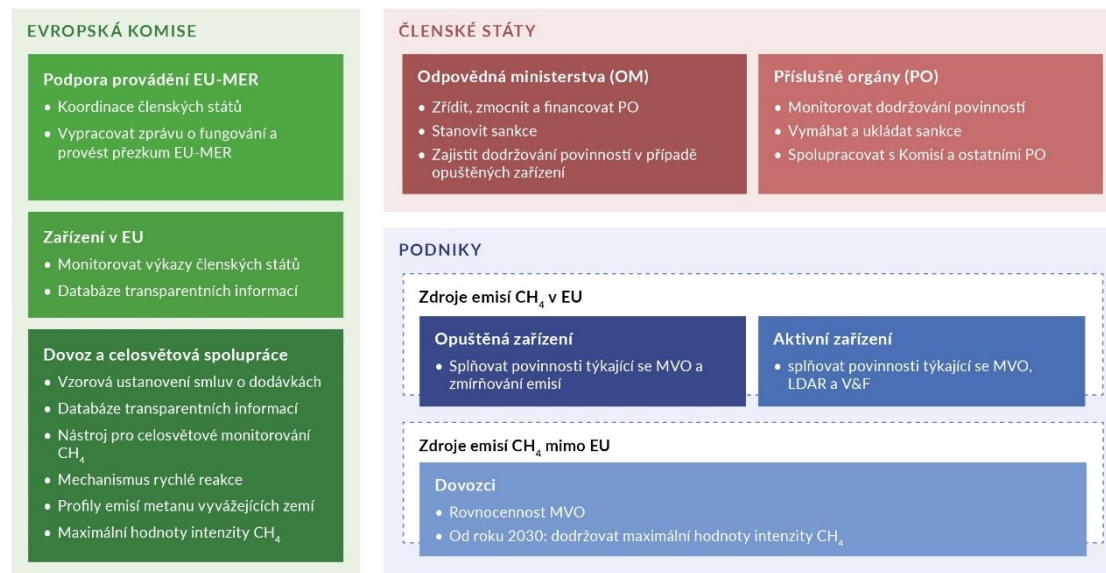
- ▶ Evropská komise zveřejní **databázi transparentních informací v oblasti metanu**, jež součástí budou **profily emisí metanu** členských států, producentů a dovozců v EU, jakož i těch ze třetích zemí, z nichž se do EU fosilní paliva dovážejí. Komise dále zřídí **nástroj pro celosvětové monitorování metanu** a **mechanismus rychlé reakce** pro řešení událostí spojených s extrémně vysokými emisemi.
- ▶ Členské státy a jejich příslušné orgány mají povinnosti **zveřejňovat podrobné informace o provádění nařízení EU-MER**. Příslušné orgány musí stanovit postup **neprodlené reakce na stížnosti na možné porušení tohoto nařízení**, které podá jakákoli fyzická nebo právnická osoba.
- ▶ Členské státy musí určit příslušné orgány a poskytnout jim zdroje a pravomoci **nezbytné** k provádění všech úkolů, které mají podle nařízení EU-MER povinnosti vykonávat.
- ▶ Do 5. srpna 2025 jsou členské státy povinny **stanovit sankce** za porušení ustanovení nařízení EU-MER. Pravidla pro udělování sankcí musí být v souladu se zásadami stanovenými v tomto nařízení.

Přehled subjektů zapojených do provádění nařízení EU-MER

Schéma 1 znázorňuje **klíčové subjekty pro provádění nařízení EU-MER**. Jedná se o odpovědná ministerstva a příslušné orgány členských států, provozovatele a podniky, na něž se vztahují povinnosti dané tímto nařízením, a Evropskou komisi.

Schéma 1: Provádění EU-MER: klíčové subjekty a jejich úkoly

Provádění EU-MER: klíčové subjekty a jejich úkoly

EU-MER nařízení EU o metanu
LDAR zjišťování úniků a oprava netěsností

MVO monitorování, vykazování a ověřování
V&F vypouštění a flérování

CC BY 4.0 Ecologic Institute 2024

Zdroj: Piria, de la Vega, and Velten (2024)

Klíčové milníky pro provádění nařízení v členských státech v letech 2025–2027

Následující tabulka obsahuje neúplný seznam nejdůležitějších milníků pro provádění EU-MER v České republice do začátku roku 2027. Je v ní uvedeno, kdo je odpovědný za jednotlivé úkoly.

Tabulka 1 rozlišuje mezi úkoly, které EU-MER ukládá členským státům, a úkoly, které jsou svěřeny jejich příslušným orgánům. V České republice nese celkovou odpovědnost za provádění nařízení EU-MER Ministerstvo životního prostředí České republiky (MŽP).

Úlohy MŽP a příslušných orgánů jsou podrobněji rozebrány v kapitole 3. Kapitoly 5, 6 a 7 obsahují podrobnější popis úkolů a harmonogramů či lhůt souvisejících s vypracováním soupisů, prováděním prohlídek a s řadou dalších úkolů.

Tabulka 1: Vybrané lhůty provádění v České republice do jara 2027

Dokdy	Kdo	Co
5. února 2025	MŽP	Oznámit Komisi názvy a kontaktní údaje příslušných orgánů
jaro 2025	PO	PO by měly být schopny přijímat, analyzovat a reagovat na řadu zpráv: oznámení případů vypouštění a flérování, které musí provozovatelé předkládat počínaje lednem 2025; programy zjišťování úniků a oprav netěsností (dále jen „programy LDAR“) u aktivních ropných a plynových vrtů, které musí provozovatelé předložit do 5. května 2025; první zprávy, které musí do 5. května 2025 předložit dovozci. Po uplynutí těchto lhůt se musí příslušné orgány zabývat zprávami, jež budou průběžně obdržovat.
5. srpna 2025	MŽP	Oznámit Komisi stanovené sankce za porušení tohoto nařízení a opatření nezbytná k jejich uplatňování.
5. srpna 2025	MŽP	Zveřejnit úplné soupisy NOZV. Následně musí být tyto soupisy alespoň jednou ročně aktualizovány.
2025	MŽP	Určit právnícké osoby, které mají dostatečné finanční prostředky k plnění povinností týkajících se opuštěných zařízení. Nařízení EU-MER nestanovuje žádnou oficiální lhůtu, avšak čím dříve budou tyto subjekty určeny, tím nižší budou náklady veřejných rozpočtů a tím rychlejší bude snížení emisí.
cca srpen 2025	PO	Dokončit soupis lokalit, kde mají probíhat inspekce, a zahájit rutinní inspekce. Tato lhůta nevyplývá z EU-MER, je však v podstatě nutná k tomu, aby se první kolo inspekcí dokončilo do května 2026.
5. srpna 2025	PO	Přijímat, analyzovat a reagovat na výkazy od provozovatelů podniků a zařízení v odvětví ropy a plynu, kteří mají povinnost v nich sdělit kvantifikaci emisí metanu u zdroje, jakož i na zprávy od provozovatelů uhelných dolů a provozovatelů degazačních stanic obsahující údaje o ročních emisích CH ₄ na úrovni zdroje.
5. listopadu 2025	PO	Zveřejnit výkazy zmíněné v předchozím řádku.
2025	PO	Schopnost zabývat se stížnostmi. První stížnosti mohou být podány už v roce 2025, například pokud provozovatelé a podniky neplní své oznamovací či vykazovací povinnosti.
2026	PO	Schopnost prošetřovat stížnosti a na jejich základě provádět inspekce.
5. února 2026	PO	Přijímat, analyzovat a reagovat na výkazy, které jim musí předat provozovatelé v odvětví ropy a zemního plynu, obsahující kvantifikaci emisí metanu u zdroje za provozovaná zařízení založenou na měření, a není-

		li možné přímé měření, obsahující alespoň specifické emisní faktory založené na kvantifikaci na úrovni zdroje nebo odběru vzorků.
5. května 2026	PO	Zveřejnit výkazy zmíněné v předchozím řádku.
5. května 2026	PO	Dokončit první kolo rutinních inspekcí.
5. května 2026	MŽP	Vykázat emise z uzavřených a opuštěných uhelných dolů a NOZV nebo zajistit, aby tak učinily odpovědné subjekty.
31. května 2026	PO	Přijímat, analyzovat a reagovat na aktualizované výkazy z odvětví ropy a zemního plynu, jakož i výkazy od provozovatelů uhelných dolů a degazačních stanic.
5. srpna 2026	PO	Přezkoumat a zveřejnit výkazy emisí CH ₄ z uzavřených a opuštěných uhelných dolů a NOZV.
5. srpna 2026	MŽP	Vypracovat plány na zmírňování emisí pro uzavřené a opuštěné uhelné doly a pro NOZV nebo zajistit, aby tak učinily odpovědné subjekty.
5. listopadu 2026	PO	Přezkoumat a zveřejnit plány na zmírňování emisí pro uzavřené a opuštěné uhelné doly a NOZV předložené odpovědnými subjekty nebo odpovědným ministerstvem.
leden 2027	PO	Přijímat, analyzovat a reagovat na oznámení, v nichž musí dovozci prokázat, že smlouvy o dodávkách z dovozu, které byly uzavřeny nebo prodlouženy ke dni 4. srpna 2024, splňují povinnosti podle EU-MER, a dále musí dovozci prokázat, že vynaložili přiměřené úsilí k požadování rovnocennosti opatření pro MVO v případě starších smluv.
5. února 2027	PO	Přijímat, analyzovat a reagovat na výkazy, které jim musí předat provozovatelé podniků a zařízení v odvětví ropy a zemního plynu, obsahující kvantifikaci emisí metanu u zdroje za neprovozovaná zařízení založenou na měření, a není-li možné přímé měření, obsahující alespoň specifické emisní faktory založené na kvantifikaci na úrovni zdroje nebo odběru vzorků.

2 Odpovědné ministerstvo a příslušné orgány

Nařízení EU-MER soustavně rozlišuje mezi úkoly, které jsou uloženy členským státům, a úkoly, které jsou konkrétně uloženy jejich příslušným orgánům. **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.** uvádí přehled příslušných funkcí a úkolů vymezených v tomto nařízení.

Tabulka 2: Přehled úkolů stanovených v EU-MER svěřených MŽP a českým PO

Úkoly MŽP	Úkoly příslušných orgánů
<u>Tvorba politiky:</u> ▪ Zřídit příslušný orgán a zajistit, aby měl přiměřené pravomoci a zdroje. ▪ Stanovit systém sankcí a přijmout veškerá opatření k jejich vymáhání. ▪ Zajistit, aby byly k dispozici certifikační a akreditační programy nebo rovnocenné systémy zajištění kvalifikace. ▪ Spolupracovat s Evropskou komisí a podávat jí zprávy. Zveřejňovat konkrétní informace. <u>Provozní:</u> V případech již nepoužívaných¹, uzavřených a opuštěných ropných a plynových vrtů a uhelných dolů musí ČS: ▪ Vypracovat soupisy. ▪ Pokud je to možné, určit solventní odpovědné strany. ▪ Vypracovávat plány na zmírňování emisí, přijímat mitigační opatření a podávat o nich zprávy příslušnému orgánu (nebo zajistit, aby tak činily „odpovědné strany“).	▪ Plánovat a provádět rutinní a nerutinní inspekce. ▪ Analyzovat a vyhodnocovat oznámení a výkazy odevzdané provozovateli a podniky, jež podléhají povinnostem stanovených v EU-MER. ▪ Činit rozhodnutí v řadě technických záležitostí, včetně monitorování a vykazování, programů zjišťování úniků a oprav netěsností, výkazů o případech vypouštění a flérování, výjimek. ▪ Ukládat sankce za nedodržování předpisů. ▪ Zpracovávat stížnosti a reagovat na ně. ▪ Vypracovávat řadu zpráv a oznámení pro Evropskou komisi, zveřejňovat konkrétní informace. ▪ Spolupracovat s příslušnými orgány ostatních členských států a s Komisí.

EU-MER stanovuje, že každý členský stát EU (ČS) musí² určit „jeden nebo více příslušných orgánů odpovědných za monitorování a vymáhání uplatňování“ nařízení EU-MER. Každý členský stát musí do 5. února 2025 oznámit Komisi název a kontaktní údaje příslušného orgánu

¹ V zájmu stručnosti odkazujeme pojmem „již nepoužívaná zařízení“ na všechny tři kategorie vymezené v EU-MER: „opuštěné hlubinné uhelné doly“ (OHUD), „uzavřené hlubinné uhelné doly“ (UHUD) a „neaktivní, dočasně odstavené či trvale zlikvidované vrty na ropu a zemní plyn“ (NOZV). Některá ustanovení jsou pro všechny tři kategorie stejná nebo alespoň podobná, zatímco jiná se vztahují ke konkrétnímu typu zařízení.

² Přestože slovo „muset“ není v těchto případech použito v textu EU-MER, v zájmu jasnosti je používáme v souvislosti se všemi ustanovení EU-MER, která ukládají povinnosti, jež skutečně musí být splněny. See: Felici, A. (2012). 'Shall' ambiguities in EU legislative texts. *Comparative Legilinguistics* 10 (January):51-66. <https://doi.org/10.14746/cl.2012.10.04>.

(případně názvy a kontaktní údaje všech příslušných orgánů). Členské státy musí zajistit, aby příslušné orgány měly k plnění úkolů stanovených v EU-MER přiměřené pravomoci a zdroje (článek 4).

V době dokončení této zprávy (31. března 2025) nám není známo, že by česká vláda zveřejnila nebo oznámila Komisi formální akt, který by určoval příslušný orgán či orgány odpovědné za provádění EU-MER v České republice.

Je politováníhodné, že již první lhůta v harmonogramu provádění EU-MER nebyla dodržena, třebaže všechny členské státy nejpozději od poloviny roku 2023 věděly, že bude třeba určit jeden nebo více příslušných orgánů. Tyto orgány mají plnit četné povinnosti, jak uvádíme v této zprávě, a vzhledem k tomu je nutné, aby byly bez dalšího prodlení určeny a okamžitě zahájily prováděcí úlohy.

Podle neoficiálních zdrojů budou úkoly příslušných orgánů nejpravděpodobněji rozděleny mezi dva správní orgány.

- Odpovědnost za provádění EU-MER v oblasti těžby uhlí, ropy a zemního plynu bude možná svěřena Českému báňskému úřadu. Český báňský úřad je správní úřad (jeden z ústředních orgánů státní správy) zřízený Ministerstvem průmyslu a obchodu. Jeho předsedu jmenuje vláda.
- Odpovědnost za provádění EU-MER v oblasti plynárenské a ropné infrastruktury by mohla být svěřena Státní energetické inspekci. Státní energetická inspekce je správní úřad České republiky, rovněž podřízený Ministerstvu průmyslu a obchodu.
- Zatím stále není jasné, kdo ponese odpovědnost za provádění ustanovení podle EU-MER v případě dovozu fosilních paliv. Objevily se zvěsti, že by tento úkol mohl být přidělen Celní správě ČR.

Předpokládá se, že PO nebo jiné související orgány budou podávat oznámení MŽP, které nese za provádění EU-MER celkovou odpovědnost. Směrnice 2010/75/EU o průmyslových emisích (prevenci a omezování znečištění) spadá rovněž do působnosti Ministerstva životního prostředí, takže lze očekávat určitý překryv v oblasti inspekcí. Hlavním orgánem odpovědným za kontrolu dodržování emisních norem je Česká inspekce životního prostředí, jejíž role s ohledem na EU-MER zatím není známa.

Zásady správy věcí veřejných v souvislosti s prováděním EU-MER

Příslušné orgány jsou pověřeny prosazováním ustanovení EU-MER. Některé jejich funkce a úkoly však mohou být ovlivněny pnutím mezi tímto mandátem a jinými politickými nebo akcionářskými cíli, které sledují výkonné instituce, včetně MŽP, jež PO zřizuje, kontroluje a je jim nadřízené.

Co se týče běžného provozu, měly by si PO zachovat určitou míru nezávislosti na MŽP a nadřízených politických orgánech, aby se vyhnuly eventuálním zásahům zvenčí v následujících rizikových oblastech:

- **Zvýhodňování státních podniků:** může nastat situace, kdy PO musí uložit sankce nebo nařídit nákladná nápravná opatření soukromoprávním subjektům, mezi které mohou patřit i státní podniky (viz kapitola 3). Ovšem ještě předtím, než bude případně třeba takové rozhodnutí učinit, je PO odpovědný za vyhodnocování výkazů a oznámení předložených podniky, které jsou plně či částečně vlastněny státem, a za kontrolu jejich lokalit a areálů. V takových případech hrozí střet priorit mezi účinným prováděním EU-MER a jinými vládními cíli, například ziskovostí státního podniku.

- **Sledování plnění povinností ze strany státu:** jak je popsáno v kapitole 6, členské státy mohou mít různé povinnosti týkající se měření a zmírňování emisí v již nepoužívaných lokalitách těžby fosilních paliv. Za monitorování a zhodnocování těchto činností odpovídá příslušný orgán. V některých případech se může stát, že PO bude monitorovat právě to ministerstvo, které jej tímto úkolem pověřilo.
- **Riziko účelného vybírání místa vymáhajícího dodržování pravidel ze strany dovozců:** podle EU-MER mají dovozci povinnost předkládat oznámení příslušnému orgánu ČS, v němž mají sídlo (článek 27, odst. 1), nikoli příslušnému orgánu země vstupu, kde se fosilní paliva reálně dostanou na území Unie. Pokud dovozci zjistí, že jsou PO některých států při vymáhání ustanovení EU-MER méně důsledné, možná se rozhodnou smlouvy na dodávky uzavřít skrze své dceřiné společnosti se sídlem v členských státech, jejichž PO nevymáhají dodržování pravidel dost důsledně. Příslušné orgány jsou sice povinny kontrolovat domácí provozovatele, avšak co se týče dovozců se mohou o provádění inspekci rozhodovat samy, s výjimkou případů, kdy jim je na dovozce předána odůvodněná stížnost. Vzniká zde riziko, že se státní či územní samosprávy budou snažit přilákat dovozce a potenciálně na PO vyvíjet nátlak, aby přijal shovívavější přístup k vymáhání, a to za účelem zvýšení daňových výnosů.
- **Protichůdné vládní priority:** některým tvůrcům politik mohou ustanovení EU-MER připadat v rozporu s jinými cíli, např. s energetickou bezpečností nebo nízkými náklady na energii. Z tohoto důvodu se může stát, že budou na příslušný orgán tlačit, aby nařízení EU-MER neprováděl plně.

Aby mohly příslušné orgány účinně plnit své povinnosti, je třeba je chránit před nepatřičným nátlakem ze strany politiků či exekutivy. Jejich každodenní činnost by měl směřovat jejich mandát, nikoli příkazy od politických nadřízených. Tuto skutečnost dokazuje i znění nařízení EU-MER, které členským státům ukládá PO zřídit a zajistit jim potřebné pravomoci a zdroje.

Ačkoli míra nezávislosti, již u PO vyžaduje toto nařízení, může být nižší než například míra nezávislosti energetických regulačních orgánů, musí si PO zachovat alespoň provozní nezávislost. Jejich plánování a plnění úkolů by se mělo řídit výhradně mandátem, jímž je pověřuje EU-MER, a nemělo by být ovlivněno jinými zájmy. Příslušné orgány by si tudíž měly udržovat jistý odstup od politických orgánů, ať už výkonných, či zákonodárných, a zůstat dostatečně nezávislé.

Jak lze vyvodit z **doporučení OECD** o nezávislosti regulačních orgánů (OECD 2017), pro zajištění provozní nezávislosti PO je zásadní, aby mezi nimi a vládou neexistoval příliš blízký vztah. Toho lze dosáhnout následujícími opatřeními:

- **Delegování:** Příslušné orgány by měly existovat odděleně od ministerstev a dohledem nad nimi by měly být pověřeny jiné správní orgány než ministerstvo vykonávající zřizovatelskou funkci. Nemělo by se jednat o žádné útvary ministerstva. Namísto toho by PO měly fungovat v rámci stávajících (nebo v případě potřeby nově vzniklých) výkonných agentur, aby měly větší odstup od politických vlivů.
- **Stabilní financování:** Zajištění víceletých rozpočtů pomáhá omezovat politický vliv, jelikož vládám brání v ovlivňování činnosti PO omezováním finančních zdrojů, zejména co se týče jednotek vymáhajících EU-MER.
- **Odpovědnost a transparentnost:** Přehledné mechanismy odpovědnosti a transparentnosti jsou zcela zásadní. Samotné nařízení EU-MER vyžaduje zveřejňování většiny výkazů a zpráv. Řádným prováděním lze omezit zvýhodňování některých podniků tím, že budou informace veřejně dostupné a kontrolovatelné.

- **Pravidla pro dodržování povinností:** Důsledná pravidla pro dodržování nařízení by měla definovat zásady počínání všech zaměstnanců, včetně externích pracovníků. Příslušné orgány by rovněž měly pěstovat nezávislost při nabírání a školení zaměstnanců a provozní nezávislost.

Některé z funkcí PO a dozírajícího ministerstva jsou ze své podstaty **více ohrožené nepatřičným ovlivňováním či pokusy o korupční jednání** ze strany soukromých provozovatelů, na něž se vztahují povinnosti stanovené v EU-MER. Mezi hlavní rizikové oblasti patří:

- Posuzování výkazů a plánů na zmírňování emisí od podniků, na které se vztahují povinnosti stanovené v EU-MER (viz kapitola 4 a příloha níže);
- Provádění inspekcí provozovatelů a dovozců (viz kapitola 5);
- Vydávání rozhodnutí, kvůli nimž mohou provozovatelům a dovozcům vzniknout významné náklady, obzvláště v souvislosti s povinnými nápravnými opatřeními a sankcemi (viz kapitola 4 a příloha č. 2);
- Vyřizování stížností (kapitola 4).

Podobná rizika se týkají i některých úkolů odpovědných ministerstev (OM):

- Určování odpovědných stran (OS), které nesou odpovědnost za náklady na zmírňování emisí souvisejících s již nepoužívanými zařízeními (viz kapitola 6);
- Ověřování tvrzení odpovědných stran, že nemají „*dostatečné finanční prostředky k plnění těchto povinností*“, (čl. 18, odst. 8 EU-MER)
- Posuzování, zda sankce uložené PO „*neohrožují bezpečnost dodávek energie*“ (čl. 33, odst. 2).

Nepatřičné ovlivňování činností PO či OM v těchto oblastech nebo korupční praktiky, které mají jejich činnosti ovlivnit, by přímo či nepřímo působily proti snahám o zmírňování změny klimatu.

I pokud za OS převezme odpovědnost stát a mitigační opatření urychleně provede, vzniknou tak finanční náklady, které mohou být pokryty na úkor financování dalšího úsilí v boji proti změně klimatu. Takové řešení zároveň zatěžuje veřejný rozpočet a škodí důvěryhodnosti. Pokud bude odpovědné straně umožněno vyhnout se odpovědnosti, může to vyvolat klamný dojem, že zmírňování změny klimatu pokračuje bez problémů, ovšem ani rychlý zásah státu není bez finančních následků, a mimoto přináší riziko poškození dobré pověsti.

Identifikovat, které funkce provází vysoké riziko, je nezbytným prvním krokem k předcházení nepatřičného ovlivňování a korupce ve veřejnoprávních i soukromých subjektech. Cílem této analýzy je pomoci rozpoznat zranitelné oblasti těm, kteří jsou s EU-MER méně obeznámeni. Jak tomu bývá i v jiných oblastech politiky, s nařízením EU-MER se pojí jistá rizika, a proto je zapotřebí, aby příslušné orgány a odpovědná ministerstva měly strategie, jež posílí jejich odolnost.

Existuje celá řada zdrojů poskytujících rady a pokyny, jak na vnitrostátní, unijní i mezinárodní úrovni předcházet korupci a nepatřičnému ovlivňování. Kupříkladu OECD doporučuje následující preventivní opatření (OECD 2017):

- **Pravidla a postupy pro dodržování předpisů:** Počínání zaměstnanců by se mělo řídit jasnými pravidly vycházejícími ze stávajících právních povinností. Tato pravidla by se měla vztahovat i na počínání zaměstnance po skončení pracovního poměru (třeba pro případy, kdy bývalého člena personálu PO zaměstná podnik, s nímž byl během práce v PO v kontaktu).

- **Postupy pro přijímání pracovníků:** Zaměstnanci by měli být vybíráni na základě dovedností a etických principů, zároveň je při náboru nových pracovníků třeba hledět na bezúhonnost a nezávislost.
- **Finanční pobídky:** Adekvátní platy a vyhlídky kariérního postupu v PO pomáhají zabránit nepatřičnému ovlivňování.
- **Whistleblowing aneb ochrana oznamovatelů:** Příslušné orgány by měly zavést postupy pro ochranu osob, které oznamují porušení práva, v souladu se směrnicí EU o ochraně oznamovatelů.

Při plnění svých povinností podle tohoto nařízení by Komise, příslušné orgány a ověřovatelé měli vzít v úvahu a využít informace zpřístupněné na mezinárodní úrovni, například informace uveřejněné Mezinárodním střediskem pro sledování emisí metanu (IMEO), obzvláště pokud jde o metodiky agregace údajů nebo ověřování metodik a statistických procesů používaných provozovateli a dovozci za účelem kvantifikace vykazovaných emisí metanu. Mezi relevantní referenční kritéria mohou patřit rámce pro vykazování, dokumenty týkající se technických pokynů a vzory výkazů Partnerství pro metan v odvětví ropy a zemního plynu 2.0 (OGMP 2.0).

3 Zdroje emisí CH₄ v české energetice

Za účelem provádění EU-MER musí vláda ČR zajistit, aby odpovědné ministerstvo a příslušné orgány měly přiměřené zdroje a pravomoci k plnění svých úkolů. To mimo jiné znamená oprávnit příslušné ministerstvo k vytvoření soupisu již nepoužívaných zařízení pro těžbu fosilních paliv a udělit mu možnost provádět měření emisí CH₄ a mitigační opatření v případech, kdy je MŽP odpovědnou stranou za tato nepoužívaná zařízení (podmínky, za kterých toto platí, jsou popsány v kapitole 6). Příslušné orgány musí být také vybaveny tak, aby mohly analyzovat a posuzovat příšle informace týkající se MVO, LDAR a mitigačních opatření, činit informovaná rozhodnutí a provádět požadované inspekce.

Pro stanovení potřebných zdrojů musí odpovědné ministerstvo nejprve odhadnout rozsah úkolů, které ho čekají. Za účelem ulehčení procesu odhadování poskytujeme stručný přehled stručný přehled dostupných informací o emisích CH₄ z odvětví energetiky, o typech a počtu relevantních lokalit a o relevantních účastnících na trhu.

Emise metanu z odvětví energetiky podle národní inventury skleníkových plynů

V české národní inventarizační zprávě (National Inventory Report) připravené na základě Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu uvedlo Ministerstvo životního prostředí ČR (2024), že v roce 2022 čítaly emise metanu z aktivních a již nepoužívaných hlubinných a povrchových uhelných dolů 67 kt, zatímco při těžbě, zpracování, přepravě a distribuci zemního plynu a ropy uniklo 18,4 kt CH₄.

Jiné studie hlásí mnohem vyšší emise CH₄

Z jiných zdrojů však vyplývá, že jsou odhady emisí CH₄ v Česku možná výrazně podhodnocené. Podle odhadů americké nevládní neziskové organizace Global Energy Monitor, dále jen GEM, (2024) byly emise CH₄ z uhelných dolů v roce 2021 pravděpodobně více než dvakrát vyšší než emise uvedené národní inventarizační zprávě a dosahovaly přibližně 80 kt CH₄ z

aktivních dolů a 64 kt CH₄ z dolů již nepoužívaných³. Toto prohlášení se sice netýká konkrétně Česka (IEA 2022) ale odhaduje, že skutečné emise metanu z odvětví energetiky bývají obvykle zhruba o 70 % vyšší, než oficiálně uváděné údaje naznačují.

Přehled zdrojů emisí CH₄, které by měly být monitorovány českými orgány

Uhelné doly:

Podle České geologické služby (2025) je v České republice dohromady 5 897 aktivních a již nepoužívaných uhelných šachet a důlních jam. Z toho 3 140 se týká černého uhlí a 2 757 hnědého uhlí. Oproti tomu GEM (2025) uvádí, že je v ČR v Česku 6 provozovaných a 11 odstavených uhelných dolů. Důvod, proč jsou tyto čísla natolik odlišná, tkví v tom, že údaje od České geologické služby jsou mnohem podrobnější a zahrnují množství historických jam a šachet, které byly uzavřené už před druhou světovou válkou. Podle čl. 25, odst. 2 nařízení EU-MER nespádají uhelné doly, v nichž byl provoz ukončen po 3. srpnu 1954, do oblasti působnosti. Většina lokalit relevantních pro provádění EU-MER se nachází v Ústeckém kraji (hnědé uhlí) a v Moravskoslezském kraji (černé uhlí). Dvěma nejvýznamnějšími podniky, které doly spravují, jsou DIAMO s.p. a OKD a.s.

V současné době neexistují žádná veřejně dostupná měření ani vědecké kvantifikace emisí CH₄ z jednotlivých uhelných dolů v České republice. V národní inventarizační zprávě vychází Ministerstvo životního prostředí ČR (2024) při odhadu emisí CH₄ z uhlí převážně z celostátních standardních emisních faktorů stanovených Mezivládním panelem pro změnu klimatu (IPCC).⁴ To naznačuje, že emisní faktory pro dané regiony nebo zařízení pravděpodobně nejsou českým správním orgánům známy, což poukazuje na to, jak důležité je shromáždit údaje pro daná zařízení.

Ropné a plynové vrty:

Česká geologická služba (2025a) shromažďuje informace o **aktivních i již nepoužívaných** ropných a plynových vrtech a spravuje databáze údajů týkající se vrtné prozkoumanosti, jejichž záznamy sahají až do roku 1917. V databázi je dohromady 2 309 ložiskových vrtů na ropu nebo zemní plyn vyskytujících se na území Česka, nelze se v ní však dozvědět, kdo je vlastní, ani zjistit, které z nich jsou aktivní a které nepoužívané. Vzhledem k tomu, že Český báňský úřad (2024) uvádí, že v současné době je aktivních vrtů pouze 135, dá se předpokládat, že naprostá většina vrtů v databázi ČGS je již nepoužívaná. Produkce z aktivních vrtů, které na severní a jižní Moravě provozuje osm soukromých společností, je poměrně malá a většina ropy a zemního plynu se do České republiky dováží (Ministerstvo životního prostředí ČR 2024).

Podobně jako v případě uhlí neexistují žádné veřejně dostupné údaje, na jejichž základě by bylo možné kvantifikovat emise CH₄ z jednotlivých ropných a plynových vrtů v Česku. Emise metanu z produkce ropy a zemního plynu, vypouštění, flérování a distribuce uvedené v národní inventarizační zprávě byly stanoveny jen s použitím národních všeobecně doporučených emisních faktorů z pokynů IPCC (Ministerstvo životního prostředí ČR 2024). Proto je pravděpodobné, že struktury monitorování a vykazování emisí CH₄ jsou v současné době nedostatečné a bude třeba je vytvořit pro většinu zařízení.

Podle odhadů ³ GEM (2024c) GEM (2024c) uniklo v roce 2021 z již nepoužívaných uhelných dolů 90 milionů metrů krychlových metanu. Za předpokladu, že se jeden m³ CH₄ rovná přibližně 0.714 kt CH₄, odpovídá toto množství zhruba 64 kt CH₄. Viz: <https://globalenergymonitor.org/report/the-hidden-threat-abandoned-coal-mine-methane-emissions-in-the-eu/>

⁴ S výjimkou hlubinných černouhelných dolů, pro něž jsou k dispozici tři emisní faktory pro různá období.

Plynárenská infrastruktura

Českou **plynárenskou přepravní soustavu** tvoří více než 4 000 km plynovodů, přičemž nominální tlaky v potrubí se pohybují v rozmezí 4,0 do 8,5 MPa. Součástí soustavy je 5 kompresních stanic (Břeclav, Kouřim, Kralice, Otvice a Veselí nad Lužnicí), které jsou vybaveny celkem 36 turbínami a jejichž celkový instalovaný výkon je 281 MW mechanického výkonu. Kromě toho je v ČR provozováno 100 předávacích stanic na rozhraní s distribučními soustavou, přímo připojenými velkými zákazníky a podzemními zásobníky plynu. Přepravní soustavu provozuje společnost NET4GAS, dceřiná společnost společnosti ČEPS a.s., jejíž jediným akcionářem je stát. Vedení společnosti ČEPS a.s. je plně v moci Ministerstva průmyslu a obchodu (NET4GAS 2025).

V České republice působí tři provozovatelé plynárenských distribučních soustav:

- Ve většině regionů České republiky provozuje distribuční síť GasNet celkem přibližně 65 000 km plynovodů a ročně distribuuje přibližně 7,5 miliardy m³ zemního plynu. Na internetových stránkách společnosti GasNet se nám nepodařilo zjistit počet kompresorových jednotek ani jejich celkový instalovaný výkon. Společnost GasNet však vyzdvihuje, že do provozu nasadila inovaci v podobě mobilního přečerpávacího kompresoru, který se používá ke snižování emisí metanu při údržbě nebo v případě naléhavých oprav. Skupina ČEZ nedávno dokončila akvizici kontrolního podílu (55,21 %) ve společnosti GasNet, čímž se skupina ČEZ stala jejím většinovým vlastníkem (ČEZ Group 2024). GasNet je v současné době jediným českým členem OGMP 2.0 a jako takový používá příslušný rámec reportingu.
- Gas Distribution s.r.o. provozuje distribuční soustavu plynu v Jihočeském kraji a v části Kraje Vysočina. Spravuje přibližně 2 800 km plynovodů a 22 kompresních stanic s celkovým výkonem přibližně 210 MW. Gas Distribution s.r.o. je soukromá společnost vlastněná skupinou E.ON.
- Distribuční soustavu v Praze provozuje Pražská plynárenská Distribuce, a.s (PPD), kterou vlastní Hlavní město Praha. PPD provozuje plynovody o celkové délce 4 462 km, 225 regulačních stanic a 15 184 domovních regulátorů tlaku.

Podle databáze Gas Storage Europe bylo v ČR k červenci 2021 v provozu 13 zásobníků plynu, jeden ve výstavbě, jenž měl být uveden do provozu v roce 2021, a další, jehož uvedení do provozu bylo naplánované na rok 2025 (GIE 2021). Ve skutečnosti jsou některá z těchto zařízení výsledkem rozšíření jiných stávajících zařízení a nacházejí se na stejném místě. Většina zásobníků je ložiskového typu, jeden je kavernový a jeden aquiferový. Výše jejich celková výstupní kapacity je 814 GWh/d. Zásobník Dolní Bojanovice je sice připojen pouze ke slovenské přepravní soustavě, nachází se však na území ČR, a tudíž bude spadat do působnosti českého příslušného orgánu.

Informace týkající se dovozu uhlí, ropy a zemního plynu:

Z veřejně dostupných informací se nám nepodařilo zjistit přesný počet dovozců, kteří do Česka importují ropu, plyn a uhlí. Odpovědný příslušný orgán by nicméně měl být připraven přijímat od dovozců požadované informace a vyhodnocovat základní míry intenzity metanu v produkujících zemích a posuzovat, zda je dosaženo souladu s pravidlem rovnocennosti MVO. Podle IEA (2023), v roce 2023 pocházelo 98 % ropy, 98 % plynu a 14 % uhlí spotřebovaného v Česku z dovozu. Mezi nejvýznamnější země původu patří Norsko, Polsko a Německo v rámci Evropského hospodářského prostoru a mimo něj Rusko, Ázerbájdžán, Kazachstán, Spojené státy a Kanada (Eurostat 2025a; 2025b; 2025c).

Podle EU-MER mají dovozci povinnost podávat informace a výkazy příslušným orgánům členských států, v nichž jsou usazení. „Dovozcem“ je podle čl. 2, odst. 59 *„fyzická nebo právnická osoba, která v rámci obchodní činnosti uvádí na trh Unie ropu, zemní plyn nebo uhlí pocházející ze třetí země (...)“*. Pokud tedy fosilní paliva vstupující na území ČR pochází z produkce v jiném členském státě EU, nejedná se podle EU-MER o dovoz, a proto se na ně nevztahuje kapitola 5 (čl. 27-31). Místo toho se na ně vztahují obecná ustanovení kapitol 3 a 4, přičemž jejich provádění hlídá příslušný orgán ČS, v němž probíhá produkce.

Je ovšem důležité podotknout, že může vzniknout situace, kdy má český PO potřebu vyhodnocovat informace od dovozců a provádět u nich inspekce i v případě, že fosilní paliva vstupují na území ČR z jiného členského státu EU. Například pokud česká společnost nakoupí zkapalněný zemní plyn, jenž vstupuje na území EU přes LNG terminál v Německu. Jestliže český kupující pořizuje plyn přímo od obchodníka usazeného mimo EU, je podle EU-MER považován za dovozce a musí český PO informovat podle článků 27-29 nařízení EU MER. Pokud však český kupující uzavře smlouvu s obchodníkem usazeným v jiném členském státě EU, není podle EU-MER daná česká společnost dovozcem. V takovém případě má oznamovací povinnost obchodník z jiného ČS, který musí informovat PO členského státu EU, v němž je usazen. Tento obchodník nemusí mít sídlo nutně v Německu, může jej mít v kterémkoli členském státě EU a pouze využívat LNG terminál, který se nachází v Německu.

Jako další příklad uveďme českou společnost, která nakupuje černé uhlí vytěžené v Polsku. V tomto případě není český kupující podle EU-MER označen jako dovozce. Vztahují se na něj všechna ustanovení týkající se MVO a mitigačních opatření. Odpovědnost za jejich vymáhání však nese příslušný orgán Polska, kde se pořízené fosilní palivo těží.

4 Sledování, podpora a vymáhání provádění

Tato kapitola popisuje ústřední povinnosti příslušných orgánů a odpovědných ministerstev v souvislosti s podporou, sledováním a prosazováním provádění EU-MER.

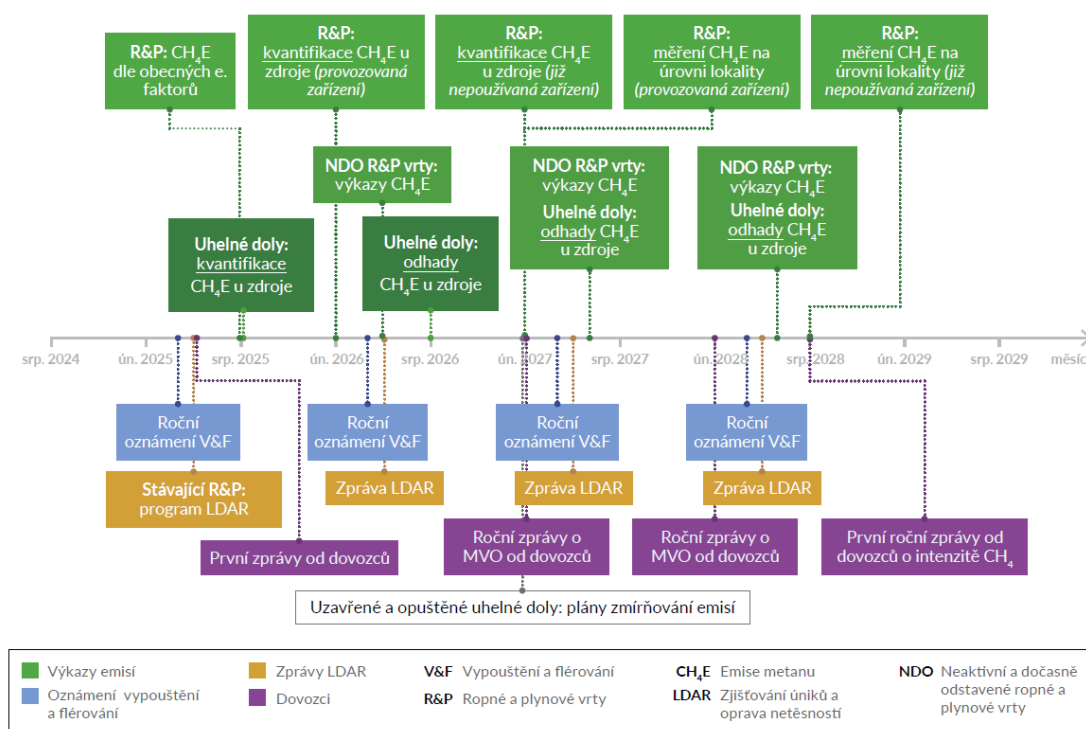
Dvěma nejdůležitějšími úkoly se ale zabýváme samostatně v dalších kapitolách: Prvním z nich je vypracování soupisů již nepoužívaných lokalit, kde se dříve těžily fosilní surovin: Tento úkol spadá kompetence ministerstev. Ten druhý se týká plánování a provádění inspekcí, za což jsou odpovědné příslušné orgány.

Vyhodnocování technických zpráv a informací od regulovaných subjektů příslušnými orgány

PO bude muset vyhodnocovat řadu technických zpráv, které obdrží od provozovatelů aktivních zařízení, dovozců a subjektů odpovědných za již nepoužívané těžební lokality. Jedná se o dokumenty prokazující monitorování, vykazování a ověřování emisí, zprávy o kontrolách LDAR, oznámení případů vypouštění a flérování, informace o plánech na zmírňování emisí a o použitých zmírňujících opatřeních a informace týkající se dovozu. Úplný seznam zpráv k převzetí a posouzení PO je uveden v příloze č. 1.

Schéma 2: Časová osa odevzdávání vybraných zpráv k posouzení PO

Časová osa: (vybrané) zprávy k posouzení a související rozhodnutí PO

Jak bude nařízení EU o emisích metanu efektivní, závisí v rozhodující míře na technické způsobilosti, institucionální nezávislosti a připravenosti příslušných orgánů ve všech členských státech. Ty totiž hrají klíčovou roli při ověřování údajů o emisích, dohlížení na plnění povinností zmírňování emisí a zajištění důvěryhodnosti celého regulačního rámce.

Jednou z nejdůležitějších úloh příslušných orgánů je zajistit, aby údaje o vykazovaných emisích podle požadavků na monitorování a vykazování stanovených v článku 12 byly technicky správné, důsledně ověřené a srovnatelné napříč provozovateli a členskými státy. Tato dozorčí úloha je obzvláště důležitá v souvislosti s dovozem, kde bude nutné sladit domácí mechanismy vymáhání s mezinárodními údaji a normami pro ověřování. Vzhledem k tomu, že se globální strategie zmírňování emisí metanu stále více uchylují k ekonomickým nástrojům založeným na výkonu, stává se spolehlivé a přesné monitorování, vykazování a ověřování zcela nezbytným. Aby byla norma intenzity domácích a dovážených fosilních paliv spolehlivá a účinná, je třeba MVO ambiciózně vymáhat. Za tímto účelem musí být PO technicky dostatečně způsobilé k provádění měření emisí, sladování údajů a posuzování pokročilých technologií. Rovněž musí být schopné nezávisle přezkoumat, a pokud to bude třeba, zpochybnit prohlášení o ověření předložené akreditovanými subjekty.

Schéma č. 2 neinformuje o různých zprávách týkajících se zvláštních událostí, jako jsou oznámení o mimořádných událostech, při nichž došlo k vypouštění nebo flérování, či zdůvodnění toho, proč se provádění určitých opatření mimořádných zpozdilo. V praxi budou české příslušné orgány pravděpodobně čelit nepřetržitému proudění příchozích zpráv. Oznámení a výkazy, které mají pravidelně a opakovaně předkládat provozovatelé a podniky, které podléhají povinnostem stanoveným v EU-MER, a následné přezkoumání nebo vyhodnocení, které provede PO, jsou každoročními povinnostmi, jež sahají i za časový rámec uvedený na schématu.

Rozhodnutí PO o vymáhání ustanovení

Na základě těchto zpráv a veškerých dalších důkazů musí příslušné orgány činit řadu rozhodnutí, z nichž některá mohou mít významné dopady na dotyčné provozovatele, jakož i na účinnost mitigačních opatření. Mezi tato technická rozhodnutí, jež se řadí k nejdůležitějším úkolům, které mají zajistit účinné provádění EU-MER, patří:

- Schvalování, zamítání nebo vyžadování změn programů a harmonogramů LDAR
- Požadování úprav plánů, aby byly v souladu s požadavky na vypouštění a flérování
- Nařizování nápravných opatření a/nebo ukládání sankcí subjektům, které porušují ustanovení nařízení EU-MER
- Osvobození jednotlivých provozovatelů, podniků nebo subjektů od některých povinností za přesně vymezených podmínek

Vzhledem k tomu, jak důležitá rozhodnutí to jsou, musí být příslušné orgány nezbytně vybaveny potřebnými zdroji a dovednostmi, díky kterým budou moci činit opodstatněná a včasná rozhodnutí. Této záležitosti se podrobněji věnujeme v kapitole 7.

Vyčerpávající seznam rozhodnutí, která má příslušný orgán učinit, naleznete v příloze č. 2.

Výkazy a informace předávané příslušnými orgány

Nařízení EU-MER ukládá příslušným orgánům zveřejňovat určité informace a spolupracovat v rámci výměny informací s Evropskou komisí. PO musí zpřístupnit některé výkazy na určených internetových stránkách. Je-li zveřejnění informací odepřeno z důvodů uvedených ve článku 4 směrnice 2003/4/ES, musí PO uvést druh informací, jejichž zveřejnění bylo odepřeno, a odůvodnit jejich utajování (čl. 5, odst.4).

Úplný seznam výkazů, oznámení a zpráv, které má PO povinnost vypracovat a zpřístupnit, je uveden v příloze č. 3.

Spolupráce na úrovni EU a se třetími zeměmi

Kromě oznamování informací Evropské komisi, jak je uvedeno v předchozím odstavci, vyžaduje se od příslušných orgánů také spolupráce na úrovni EU a se třetími zeměmi. Za účelem vzájemné spolupráce musí každý PO zřídit kontaktní místo, přičemž spolupráci koordinuje Komise (čl. 4, odst. 2). Příslušné orgány jsou povinny spolupracovat mezi sebou navzájem a s Komisí a mohou rovněž navazovat spojení s orgány třetích zemí (čl. 5, odst. 3). Co se týče sankcí, musí PO úzce spolupracovat „s cílem zajistit výkon svých pravomocí, ale i to, aby správní sankce a správní opatření, jež ukládají, byly koncipovány a uplatňovány účinným a jednotným způsobem v celé Unii“ (čl. 33, odst. 4). Komise si může od PO a ČS vyžádat informace za účelem splnění svých povinností povinnosti podle EU-MER.

Vyřizování stížností

Příslušný orgán musí od kterékoli fyzické či právnické osobě moci převzat písemnou stížnost ohledně možného porušení požadavků EU-MER (čl. 7, odst. 1). Pokud je stížnost odůvodněná, musí příslušný orgán provést nerutinní inspekci (čl. 6, odst. 4). Nařízení EU-MER však nedefinuje kritéria posuzování, zda je stížnost odůvodněná, nebo ne.

Pokud se kvůli nedostatečným důkazům PO rozhodne stížnost neprošetřit, musí o tom stěžovatele informovat „v přiměřené lhůtě, nejpozději však do dvou měsíců“. Ze znění vyplývá, že vážné a dobře odůvodněné stížnosti by měly být vyřizovány rychleji (čl. 7, odst. 3). Pokud PO nepovažuje stížnost za řádně odůvodněnou, aby na jejím základě provedl inspekci, má stěžovatel právo napadnout toto posouzení u soudu a prokázat, že stížnost odůvodněná byla.

„Pokud jsou stížnosti, které nejsou řádně odůvodněné, podány opakovaně a příslušné orgány je z tohoto důvodu považují za zneužití“, nemá PO povinnost se jimi zabývat (čl. 7, odst. 3). PO není povinen jednat v případě opakovaných, neodůvodněných stížností, které jsou považovány za zneužití (čl. 7, odst. 3). Příslušný orgán musí zveřejnit orientační lhůty pro přijetí rozhodnutí o stížnostech (čl. 7, odst. 5). Stěžovatelé musí být informováni o přijatých krocích a o všech vhodných alternativních formách nápravy, jako je například odvolání se k vnitrostátním soudům (čl. 7, odst. 4). Kromě toho musí PO zveřejnit orientační harmonogramy rozhodování o stížnostech (čl. 7, odst. 5).

Stanovení sankčního režimu

Sankce za porušení ustanovení EU-MER definuje článek 33. Stejně jako jiné nedávné právní předpisy EU obsahuje podrobnější ustanovení než dřívější právní předpisy, přesto však ponechává členským státům značnou volnost rozhodování. Každý ČS musí stanovit vlastní pravidla pro ukládání sankcí a zajistit jejich účinné uplatňování (čl. 33, odst. 1). Vnitrostátní sankce musí být plně v souladu s požadavky EU-MER, v opačném případě může Evropská komise zahájit řízení pro porušení předpisů nařízení.

Jakmile jsou vnitrostátní pravidla zavedena, mají PO (v některých členských státech také soudy) při jejich vymáhání poměrně velkou diskreční pravomoc. Vnitrostátní pravidla a způsob, jakým bude diskreční pravomoc uplatňována, bude mít velký vliv na účinnost vymáhání EU-MER a výsledné snížení emisí CH₄.

Ve věci sankcí volí EU-MER tzv. toolbox approach, jinými slovy poskytuje soubor nástrojů pro stanovování sankcí, mezi než patří pokuty, periodicky se opakující penále a správní opatření. Členské státy musí své příslušné orgány zmocnit k ukládání alespoň řady správních sankcí včetně pokut.

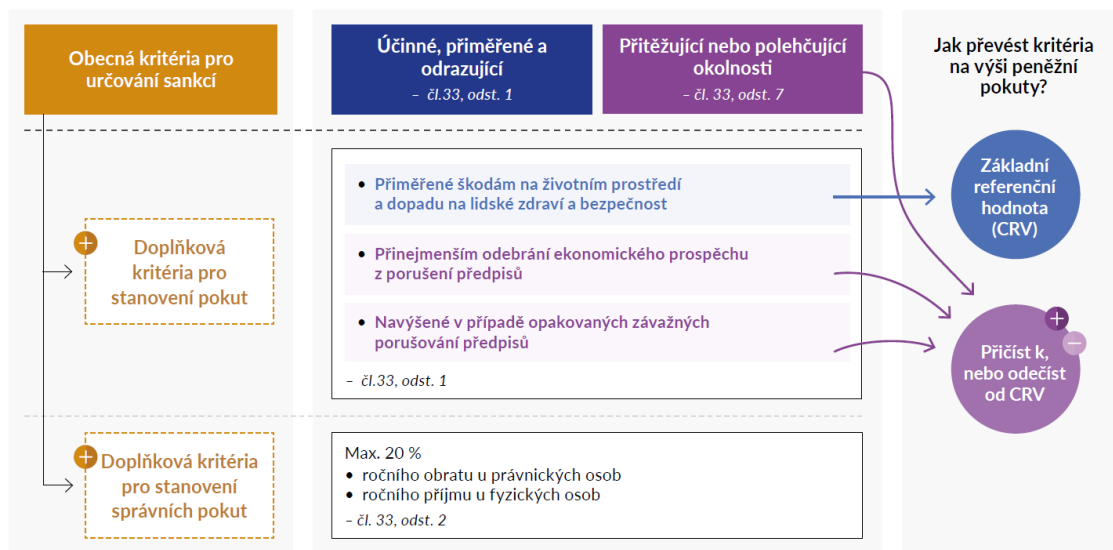
Každý členský stát musí nyní uvést komplexní ustanovení článku 33 do praxe. Podrobnou analýzu sankčního rámce, včetně návrhů provádění na vnitrostátní úrovni, vypracovali Piria, Sina

a Dück (2024). Zde shrnujeme pouze hlavní zjištění této studie, která jsou znázorněna na Schéma č. 3 a Schéma č. 4.

Nahoře na Schéma č. 3 jsou obecná kritéria, která se vztahují na všechny druhy sankcí za porušení ustanovení EU-MER: sankce musí být účinné, přiměřené a odrazující (čl. 33, odst. 1). Kromě těchto tří požadavků je v článku 33, odstavci 7 uveden seznam přitěžujících nebo polehčujících okolností, které členské státy musí zohlednit při rozhodování o výši sankcí. Přehled těchto okolností najdete vpravo na Schéma č. 4.

Schéma č. 3: Kritéria pro určování výše sankcí

Kritéria pro určování výše sankcí podle nařízení EU o metanu

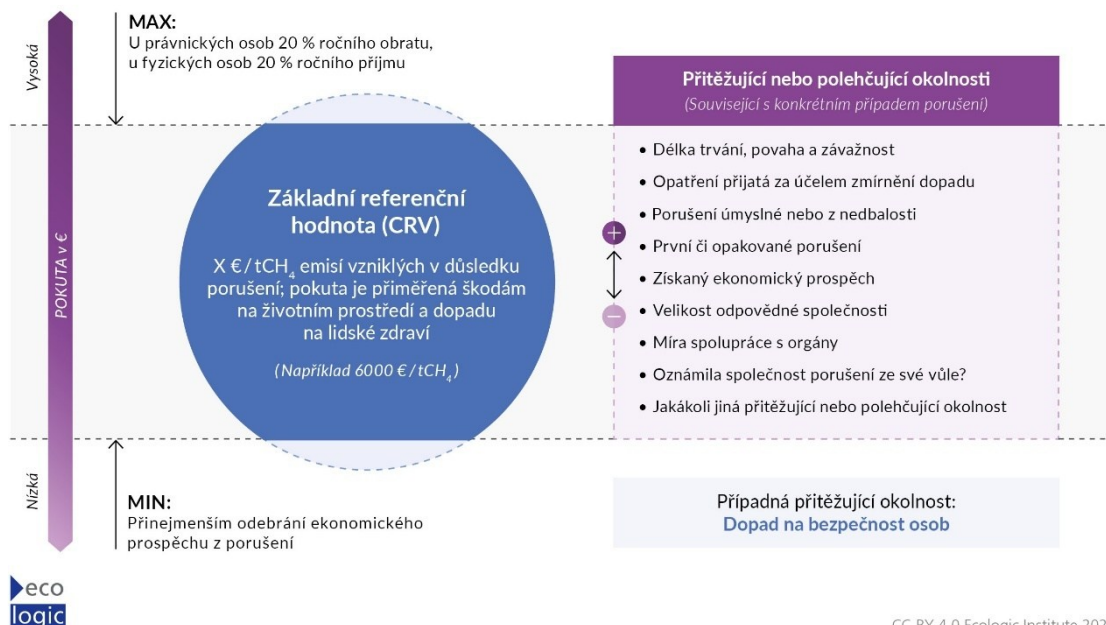

Vzhledem k tomu, že dopady na bezpečnost budou zřídka, měly by se výše pokut ve většině případů odvíjet od toho, k jak velkému poškození životního prostředí a dopadu na lidské zdraví došlo. Podobně by výše sankcí měla být úměrná množství emisí CH₄ vzniklých přímo nebo nepřímo v důsledku porušení ustanovení EU-MER.

Na základě tohoto principu navrhuji Piria, Sina a Dück (2024) – po zvážení několika různých možných kotvicích bodů – základní referenční hodnotu (CRV) ve výši 6 000 € za tunu CH₄. Toto číslo je v souladu s režimem sankcí, který anticipuje směrnice EU ETS, ukládaných provozovatelům, kteří nevyřadí dostatečné množství emisních povolenek. V takových případech se u metanu kalkuluje s potenciálem globálního oteplování o hodnotě 29,8 ekvivalentu CO₂ podle bodu 2 odůvodnění EU-MER. Tato standardní výše pokuty musí být následně upravena s ohledem na přitěžující nebo polehčující okolnosti a její konečná výše se musí pohybovat mezi nejnižší a nejvyšší hodnotou, jak je stanovuje EU-MER.

Schéma č. 4: Základní referenční hodnota (CRV) a další kritéria pro stanovení výše pokut

Převod kritérií podle EU-MER na peněžní pokuty

Certifikační a akreditační programy nebo rovnocenné systémy zajištění kvalifikace

Členské státy musí zajistit, aby byly „*k dispozici certifikační a akreditační programy nebo rovnocenné systémy zajištění kvalifikace, včetně vhodných programů odborné přípravy*“ (čl. 14, odst. 16).

Z toho vyplývá, že je třeba přezkoumat stávající certifikační a akreditační metody a institucionální uspořádání v České republice, aby bylo plnění inspekčních a ověřovacích povinností podle článků 8 a 9 EU-MER účinné. Aby bylo zajištěno, že provozovatelé jednají v souladu s ustanovením o MVO, je zásadní akreditovat kvalifikované ověřovatele. V článku 12, jenž je věnován ustanovení o monitorování a vykazování, stojí, že: „před předáním výkazu příslušným orgánům provozovatelé a podniky zajistí, aby byl výkaz posouzen ověřovatelem a aby obsahoval prohlášení o ověření vydané v souladu s článkem 8.“

Ověřovatelé jsou nezbytnou zárukou toho, že jsou údaje o emisích předložené provozovateli jsou správné, úplné a v souladu s požadavky nařízení. Vzhledem k tomu, že se úsilí o zmírňování emisí metanu stále více opírá o nástroje politiky založené na výkonu, kvalita ověřovacích činností přímo ovlivňuje účinnost a důvěryhodnost nařízení, a to jak v případě domácí produkce, tak i u dovážených fosilních paliv.

Akreditace probíhají na úrovni členských států. Ve většině případů pověří ověřovatele vnitrostátní akreditační orgány. Tento přístup sice umožňuje sladění s vnitrostátními regulačními strukturami, ale zároveň přináší riziko roztržičnosti. Bez koordinovaného dohledu a společných norem kvality hrozí, že se ověřovací metody v jednotlivých členských státech budou lišit, což může vést k nekonzistentnímu prosazování a potížím při porovnávání údajů. Za účelem snížení tohoto rizika by členské státy měly dodržovat akreditační protokoly harmonizované na úrovni Unie a pověřit vyškolené ověřovatele, jejichž činnost bude pravidelně vyhodnocována.

Ověřovatelé musí být odborně způsobilí k posuzování technických záležitostí spojených s měřením emisí metanu, které je poměrně složité, zejména co se týče používání měření u zdroje i na úrovni lokality, jakož i postupů sladění. Je tudíž třeba, aby byli schopní posoudit, zda jsou použité metodiky a technologie vhodné, zda jsou odebrané vzorky reprezentativní a jejich odběr probíhá dostatečně často, a zhodnotit opodstatněnost odhadů nejistot.

Příslušné orgány musí být i přesto schopné výkazy a další zprávy nezávisle přezkoumat a posoudit i poté, co byly formálně ověřeny akreditovaným ověřovatelem. Toto opatření je zárukou minimalizace nedůsledného nebo nedostatečného ověřování a přispívá k zajištění jednotného prosazování v celé Unii. Aby bylo toto opatření účinné, musí také PO disponovat technickou způsobilostí k posuzování údajů o emisích a kvalitě ověřovacích činností.

5 Inspekce

Zdůvodnění a obecné zásady

Jak je uvedeno na Schéma 1, většinu činností v oblasti monitorování, vykazování a ověřování a mitigační činností, které EU-MER vyžaduje, mají provádět provozovatelé ropných a plynových vrtů, uhelných dolů a plynárenské infrastruktury a dovozci fosilních paliv.

Jedním z hlavních úkolů příslušných orgánů je organizovat inspekce za účelem zajištění dodržování předpisů. Inspekce může PO provádět přímo, nebo jejich vykonání zadat kvalifikovaným, nezávislým poskytovatelům služeb.

Požadavky na inspekce a kontrolní postupy podle EU-MER

EU-MER nařizuje rutinní a nerutinní inspekce, jejichž cílem je ověřit a podpořit dodržování požadavků nařízení.

Rutinní inspekce se mají týkat provozovatelů a podniků provozujících příslušná zařízení na území EU, nikoli však dovozců, kteří podléhají pouze nerutinním inspekcím (čl. 6, odst. 1).

První rutinní inspekce musí být dokončeny do 5. května 2026. Následné rutinní inspekce musí probíhat alespoň jednou za 3 roky. Programy rutinních inspekcí musí vycházet z posouzení rizik, které provede PO a posoudí při tom rizika spojená s každou lokalitou, „*jako jsou rizika pro životní prostředí, včetně kumulativního dopadu všech emisí metanu jako znečišťující látky, rizika pro bezpečnost lidí a zdraví, jakož i veškerá zjištěná porušení tohoto nařízení*“. Pokud inspekce odhalí závažné porušení předpisů, musí se následná kontrola uskutečnit do 10 měsíců (čl. 6, odst. 3).

Podle článku 6, odstavce 4 musí PO provádět nerutinní inspekce, aby:

- prošetřil odůvodněné stížnosti,
- zajistil, že provozovatelé a podniky, na které se vztahují ustanovení EU-MER, přijaly konkrétní opatření ohledně zjišťování úniků a oprav netěsností (LDAR) a další mitigační opatření;
- zajistil dodržování nařízení ze strany dovozců.

Nerutinní inspekce na základě odůvodněné stížnosti musí být provedena co nejdříve, nejpozději však do 10 měsíců od obdržení stížnosti.

Podle článku 6, odstavce 2 musí inspekce zahrnovat následující, tam kde je to pro daný případ relevantní:

- kontroly nebo audity na místě;
- přezkoumání dokumentace a záznamů, které prokazují soulad s požadavky nařízení, včetně výkazů MVO předaných provozovateli, podniky a dovozci;
- zjišťování emisí metanu a měření jejich koncentrace;
- veškerá následná opatření s cílem ověřit a podpořit dodržování požadavků EU-MER ze strany lokalit, které nařízení podléhají.

Po skončení inspekce musí PO vypracovat zprávu, v níž popíše průběh inspekce a její závěry a rovněž poskytne doporučení pro následná opatření na straně provozovatele nebo podniku, na které se vztahují povinnosti podle EU-MER (čl. 6, odst. 5). V případě, že inspekce odhalí

nesplnění požadavků nařízení, může PO stanovit lhůtu, v jejímž rámci je dotýčný podnik či provozovatel povinen přijmout nápravné kroky vedoucí k souladu (čl. 6, odst. 6).

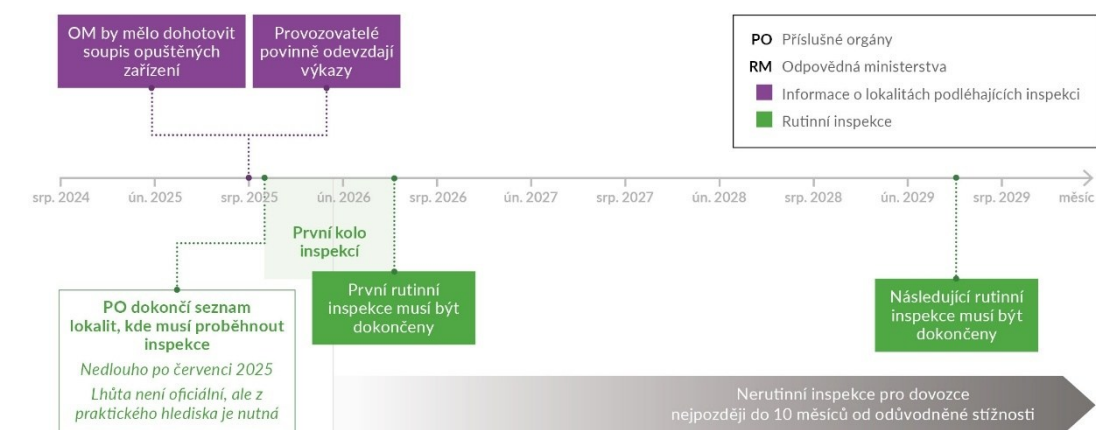
Podle článku 6, odstavce 2 mohou být inspekce provedeny „příslušnými orgány nebo jejich jménem“. Článek 6, odstavec 7 uvádí, že na podporu PO mohou ČS „uzavírat formální dohody s příslušnými orgány, institucemi, agenturami nebo útvary Unie nebo jiných členských států nebo případně s jinými vhodnými mezivládními organizacemi nebo veřejnými subjekty“ o poskytování odborných znalostí pod podmínkou, že jejich objektivitu nemůže ohrozit střet zájmů (čl. 6, odst. 7).

Časová osa

Schéma č. 5 prezentuje nejdůležitější milníky týkající se rutinních a nerutinních inspekcí aktivních a již nepoužívaných lokalit a dovozců ropy, zemního plynu a uhlí, jak je stanovuje EU-MER. Další podrobnosti jsou uvedeny výše.

Schéma č. 5: Časová osa inspekcí aktivních a již nepoužívaných lokalit

Časová osa inspekcí

CC BY 4.0 Ecologic Institute 2024

Harmonogram znázorňuje vysoké pracovní vytížení během prvních 21 měsíců provádění, tedy od srpna 2024 do května 2026, a výrazně nižší pracovní vytížení po tomto období.

Prováděcí kroky

Vykonávání inspekcí zahrnuje tři hlavní kroky, za které nese odpovědnost PO

- 1) vytvořit seznam všech lokalit, provozovatelů a podniků podléhajících inspekčním
- 2) vypracovat programy rutinních inspekcí a zajistit kapacity pro provádění nerutinních inspekcí
- 3) provést inspekce

První krok: seznam lokalit, provozovatelů a podniků podléhajících inspekčním bude zahrnovat tři kategorie: všechna aktivní zařízení, na která se vztahují povinnosti podle EU-MER; dovozce usazené v České republice; již nepoužívané těžební lokality zapsané ve výše uvedených soupisech.

Ačkoli EU-MER nestanovuje k dokončení tohoto seznamu žádnou oficiální lhůtu, měl by být hotov co nejdříve, aby bylo možné účinně naplánovat první kolo rutinních inspekcí, které se musí dokončit do 5. května 2026.

Druhý krok: programy rutinních inspekcí by měly usilovat o inspekci všech lokalit do 5. května 2026, jak požaduje EU-MER, a poté by se měly řídit stanoveným harmonogramem. Stanovení prioritních lokalit by mělo být založeno na posouzení rizik, což vyžaduje, aby PO vypracoval metodiku porovnání rizikových kritérií uvedených v EU-MER. Jako kritéria pro posouzení rizik přichází v úvahu výkonnost lokality (tj. objem vyrobených nebo zpracovaných fosilních paliv), historické míry emisí CH₄, blízkost zdroje k obytným nebo ekologicky citlivým oblastem, stáří a stav infrastruktury, záznam o dřívějším porušení předpisů a potenciální rizika pro bezpečnost a zdraví lidí. Je nutno zvážit také praktickou stránku věci, včetně logistiky a dostupnosti vnitropodnikového nebo externího specializovaného personálu a vybavení.

Aby byly programy inspekcí účinné, měly by si z pohledu kontrolovaných subjektů zachovat určitou míru nepředvídatelnosti. Některé nerutinní inspekce lze nachystat i předem, například v reakci na stížnosti nebo za účelem kontroly dodržování lhůt stanovených příslušnými orgány pro provádění opatření LDAR.

Aby byla zajištěna integrita procesu, musí příslušný orgán sepsat protokoly o provádění inspekcí postavené na objektivních kritériích. Tato kritéria mohou zahrnovat rizikové profily kategorií lokalit a provozovatelů, konzistenci a věrohodnost MVO výkazů a prvky náhodného výběru s cílem snížení předvídatelnosti. Součástí plánování by mělo být i rozhodnutí, zda by měli být do inspekcí zapojeni externí poskytovatelé služeb.

V ideálním případě by druhý krok měl být dokončen do léta 2025, aby na první kolo rutinních inspekcí, které musí být dokončeno do 5. května 2026, zůstal dostatek času. Rutinní inspekce ovšem můžou a měly by být zahájeny, jakmile budou stanoveny potřebné struktury a postupy, i pokud ještě nebude hotový úplný program inspekcí.

Třetí krok: Pokud inspekce provádějí zaměstnanci podniku, je nutné, aby příslušný orgán řídil celý proces, včetně náboru a školení odborných pracovníků, pořízení nebo pronájmu potřebného vybavení a logistiky.

Pokud inspekční činnosti částečně nebo zcela vykonávají externí inspektoři, zůstává PO odpovědný za jejich zajištění a dohled nad nimi. Vydávání oficiálních zpráv o inspekcích a veškerých správních příkazů, které z nich vyplývají, není možné zadat jiným subjektům, jelikož tyto hlavní úkoly spadají výhradně do mandátu PO.

Vzhledem k tomu, že inspekce podle EU-MER mohou vést ke hmotným sankcím, můžou být jejich postupy a závěry napadeny u soudu. Proto je nutné, aby všechny postupy příslušného orgánu stály na solidních právních základech a aby byl PO schopen obhájit své kroky a rozhodnutí.

Provádění inspekcí v České republice

Česká vláda doposud oficiálně nerozhodla o tom, koho odpovědností za provádění inspekcí podle EU-MER pověří. Ovšem dva orgány, které již nyní plní na základě jiných právních předpisů Unie obdobné povinnosti, mají k naplnění této role dobré předpoklady.

1. Inspekci lokalit, které v ČR vypouštějí emise CH₄, by mohla být pověřena Česká inspekce životního prostředí, která je odpovědná za vymáhání povinností v oblasti vnitrostátní prevence a omezování znečištění podle směrnice EU o průmyslových emisích.

2. Inspekcemi u dovozců by mohla být pověřena Celní správa, která ověřuje výkazy emisí od dovozců v rámci mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích (CBAM, nařízení EU 2023/956).

Na základě analýzy v této kapitole a údajů o emisních místech a provozovatelích uvedených dříve je v následující kapitole 8 popsáno, jak může česká vláda posoudit, jaké zdroje – zaměstnání, vybavení a finanční prostředky – PO k plnění svých úkolů, včetně inspekci, potřebuje.

6 Soupisy již nepoužívaných těžebních lokalit a zmírňování emisí, které vypouštějí

Zdůvodnění a obecné zásady

Cílem ustanovení EU-MER uvedených v této kapitole je snížit emise metanu v místech těžby fosilních paliv, která již nejsou v provozu. Tyto lokality mohou vypouštět metan ještě mnoho desítek let po ukončení provozu, čímž místním samosprávám způsobují přetrvávající zdravotní náklady, náklady na bezpečnost a výdaje na ochranu životního a ovlivňují celosvětové klima – a to i dlouho poté, co těžba ustala.

Ve výkonné a dobře řízené ekonomice by náklady na zastavení těchto emisí a nápravu způsobených škod měly jít k tíži provozovatelů. Z tohoto důvodu EU-MER požaduje, aby provozovatelé aktivních zařízení minimalizovali budoucí škody přijetím řady opatření, jejichž cílem je systematické snižování emisí metanu a zavedení dlouhodobých provozních změn. Pro již nepoužívané lokality stanovuje nařízení klíčové zásady:

- 1) Emise CH₄ z nepoužívaných lokalit těžby fosilních paliv musí být zastaveny.
- 2) Obecně platí, že náklady na monitorování a mitigační opatření musí nést subjekt odpovědný za danou lokalitu. Pokud členský stát nemůže určit odpovědné strany nebo pokud tyto strany nemají dostatečné finanční prostředky, přechází odpovědnost na členský stát.

Míra potřebného úsilí se bude v jednotlivých členských státech výrazně lišit. Obecně bude zátěž větší v zemích s dlouhou historií těžby fosilních paliv a tam, kde dříve provedené mitigační činnosti po ukončení provozu nebyly vhodné nebo dostatečné. Tyto členské státy měly v minulosti z produkce fosilních paliv prospěch, a proto dává smysl, že mají nyní převzat větší zodpovědnost za likvidaci následků.

Důležité je, že se jedná o jednorázovou akci s omezenými náklady trvající omezenou dobu. Odklad provádění by pouze prodloužil období vypouštění emisí CH₄, aniž by došlo ke snížení případných nákladů na mitigační opatření.

Oblasti působnosti a definice povinností

Ustanovení probírané v této kapitole se vztahují na:

- „*Neaktivní vrty, dočasně odstavené vrty a trvale zlikvidované (ropné a plynové) vrty*“ (NOZV) (čl. 18).
- Uzavřené a opuštěné hlubinné uhelné doly (UHUD a OHUD), v nichž byla produkce uhlí ukončena po 3. srpnu 1954 (čl. 24–25).

Na aktivní povrchové a hlubinné uhelné doly se vztahují jiná ustanovení (články 19–20), kterým se nevěnuje tato kapitola věnovaná neaktivním, uzavřeným a opuštěným zařízením (ve zkratce „již nepoužívaným zařízením“). Pro všechna tato zařízení nařizuje EU-MER systematické měření emisí metanu, vypracování plánů na zmírňování emisí a provádění mitigačních opatření. Obecně nesou odpovědnost za všechny tyto činnosti subjekty, které tyto dané provozují nebo vlastní.

Nicméně v souvislosti s NOZV stanovuje článek 18, odstavec 8: „*Pokud provozovatel, vlastník, držitel licence nebo strana podle vnitrostátního práva jinak odpovědná za vrt předloží příslušnému orgánu dostatečné a spolehlivé důkazy prokazující, že nemá dostatečné finanční*

prostředky k plnění těchto povinností, nebo pokud nelze odpovědnou stranu určit, je za plnění těchto povinností odpovědný členský stát.“ Nařízení mlčí o tom, jak by měl členský stát zjistit, zda má odpovědná strana „dostatečné finanční prostředky“, zcela jasně však uvádí, že povinnosti měření a zmírňování dopadů platí vždy. Rozdíl je pouze v tom, zda náklady nese stát, nebo soukromé strany.

Podobný princip platí také pro hlubinné uhelné doly. V tomto případě však rozdíl spočívá v platných definicích:

- Článek 2, odstavec 53 definuje "uzavřený uhelný důl" jako „*uhelný důl, v němž byla těžba ukončena (...) a k němuž má provozovatel, vlastník nebo držitel licence stále platné povolení, licenci nebo jiný právní dokument, v němž je mu svěřena odpovědnost za daný uhelný důl*“.

V případě uzavřených uhelných dolů nesou odpovědnost za dodržování požadavků na monitorování a vykazování „*provozovatelé dolů nebo členské státy*“ (čl. 25, odst. 7). Na rozdíl od případu NOZV se příslušný článek nezmiňuje výslovně o situaci, kdy provozovatel nedisponuje dostatečnými finančními prostředky. Z formulace „*nebo členské státy*“ však vyplývá, že pro UHUD platí to samé jako pro NOZV.

- Článek 2, odstavec 54 definuje „opuštěný uhelný důl“ jako „*uhelný důl, v němž byla těžba uhlí ukončena, ale u něhož nelze určit provozovatele, vlastníka nebo držitele licence, na něž se vztahují povinnosti (...) nebo který nebyl uzavřen regulovaným způsobem*“.

V případě opuštěných uhelných dolů svěřuje článek 25, odstavec 7 odpovědnost za dodržování požadavků na monitorování a vykazování členským státům, pokud ovšem neexistuje držitel povolení k „alternativnímu využití“ daného OHUD. V tomto případě nese odpovědnost držitel povolení.

Kritéria, která musí soupis splňovat

Do srpna 2025 musí odpovědné ministerstvo soupisy vytvořit, zveřejnit a poté je průběžně aktualizovat. Pravidla platná pro NOZV se mírně liší od pravidel platných pro UHUD a OHUD.

Pokud jde o NOZV, musí odpovědná ministerstva vynaložit veškeré přiměřené úsilí⁵ k nalezení a zdokumentování všech NOZV „na základě důkladného posouzení zohledňujícího nejaktuálnější vědecké poznatky a nejlepší dostupné techniky (čl. 18, odst. 1). Členské státy musí sdělit „*informace týkající se kvantifikace emisí metanu a informace o monitorování tlaku ze všech neaktivních vrtů a dočasně odstavených vrtů, je-li k dispozici příslušné zařízení pro monitorování tlaku*“ a předat je příslušným orgánům do 5. května 2026 a poté každý rok do 31. května ([čl. 18, odst. 3). Mimo to musí soupisy NOZV obsahovat vyčerpávající soubor informací, včetně výsledků kvantifikace emisí CH₄ do ovzduší a do vody, ale mohou obsahovat řadu dalších doplňujících informací (příloha V, část 1, odst. 1).

Pokud jde o trvale zlikvidované vrty (tj. neaktivní a dočasně uzavřené vrty), musí soupisy obsahovat také poslední známá měření nebo kvantifikace emisí CH₄ do ovzduší a do vody, pokud taková měření existují, a také dokumentaci prokazující, že z vrtu nebo vrtné lokality neexistují žádné emise CH₄ (příloha V, část 1, bod 3).

Členské státy musí vypracovat soupisy „veškerých uzavřených hlubinných uhelných dolů a opuštěných hlubinných uhelných dolů na svém území nebo ve své jurisdikci, jejichž provoz byl ukončen po 3. srpnu 1954 (čl. 25, odst. 1).

⁵ Pojem „přiměřené úsilí“ související s tímto článkem je probrán ve studii [Penalties and selected legal issues](#) (Piria, Sina, and Dück 2024), kterou citujeme v úvodu průvodce.

Soupisy UHUD a OHUD musí obsahovat řadu informací, včetně výsledků přímých měření metanu na úrovni zdroje provedených ve všech šachtách, které byly používány, dokud byl důl aktivní, v nevyužitých vypouštěcích trubkách a nevyužitých degazačních vrtech. Tato měření musí být prováděna v souladu se stanovenými zásadami, z nichž jednou je přesnost měření emisí nejméně 0,5 tuny za rok (příloha VIII, část 1).

Zdroje informací k vypracování soupisů v ČR

Při přípravě soupisu může MŽP vycházet ze stávajících souborů dat České geologické služby (2025a; 2025b; 2025c), která poskytuje veřejně přístupné údaje o již nepoužívaných uhelných dolech prostřednictvím databáze [důlních děl a poddolovaných území](#), zatímco [databáze vrtné prozkoumanosti](#) mapuje ropné a plynové vrty. Dohromady tyto soubory dat poskytují podstatnou část informací potřebných pro vypracování soupisu. Některé detailní informace však buď chybí, nebo jsou k dispozici pouze částečně, což vyžaduje shromažďování dalších údajů.

Podle databáze důlních děl a poddolovaných území je v Česku 1 818 opuštěných uhelných šachet a jam, 19 opuštěných průzkumných důlních děl, 335 uzavřených historických dolů a 3 638 uhelných šachet a jam, jejichž stav není znám. Některé z nich jsou však historické jámy a šachty uzavřené před rokem 1954, které není třeba do soupisu zařadit.

Vrtná prozkoumanost pokrývá 2 309 ložisek ropy a zemního plynu, u nichž ale není uvedeno, zda se jedná o aktivní nebo již nepoužívané vrty. Vzhledem k tomu, že Český báňský úřad (2024) v současné době uvádí 135 aktivních vrtů, lze předpokládat, že více než 2 000 vrtů je nepoužívaných. Přesné údaje se však mohou lišit, protože každý z této dvojice orgánů používá jiné definice a metodiky.

Kromě výše zmíněných celostátních standardních emisních faktorů v národní inventarizační zprávě se nám nepodařilo dohledat kvantifikace CH₄ pro jednotlivá zařízení ani výsledky monitorování tlaku. Ačkoli soubory dat České geologické služby (2025a; 2025b; 2025c) poskytují podrobné informace o přesné poloze, stavu, rozměrech (šířce i hloubce) a roku objevení každého zařízení, neobsahují standardizované, srovnatelné údaje o emisích CH₄ nebo monitorování tlaku. Je tedy velmi pravděpodobné, že ke shromáždění údajů o již nepoužívaných zařízeních pro účely vypracování soupisu bude zapotřebí provést rozsáhlé dodatečné kontroly, měření a posuzování.

Určení subjektů odpovědných za zmírňování a vykazování emisí

Na všechny již nepoužívané těžební lokality, které musí být zahrnuty do soupisu, jak je popsáno výše, se vztahují také opatření pro monitorování, vykazování a ověřování (MVO), jakož i povinnosti zmírňování emisí. S tím související odpovědnost a úkoly odpovědného ministerstva mohou být dvojího druhu:

- Pokud odpovědné ministerstvo dokáže určit provozovatele, vlastníka, držitele licence nebo jinou odpovědnou stranu (OS), která má „*dostatečné finanční prostředky k plnění těchto povinností*“ (čl. 18, odst. 8), omezuje se odpovědnost ministerstva na zajištění toho, aby OS splnila povinnosti popsané v příslušném oddíle.
- Pokud odpovědné ministerstvo OS určit nemůže nebo pokud OS nemá dostatečné finanční prostředky, je za splnění těchto povinností odpovědný členský stát prostřednictvím svého odpovědného ministerstva (čl. 18, odst. 8, čl. 25, odst. 2 a 4).

Proto je v každém členském státě ve veřejném zájmu, aby odpovědná ministerstva určila odpovědné strany za co nejvíce již nepoužívaných lokalit. To se však může ukázat jako nesnadný úkol, zejména v případě lokalit, kde byl provoz ukončen již dávno. Čím dříve a důkladněji se pátrání po OS provede, tím menší vzniká riziko, že stát převezme závazky, které by měly

připadnout soukromým subjektům. Opačný scénář by mohl mít negativní dopad nejen na veřejné finance, ale také na podporu politik zmírňování emisí metanu ze strany veřejnosti.

Podle dostupných informací se zdá, že česká vláda pravděpodobně bude muset převzít odpovědnost za mnoho již nepoužívaných uhelných zařízení. Podle České geologické služby je 470 již nepoužívaných uhelných šachet a jam ve správě sedmi soukromých společností, zatímco státní podniky – včetně Diama (1 669) a OKD (48) – jich spravují 1 715. Databáze důlních děl a poddolovaných území neobsahuje žádné údaje o vlastnících nebo držitelích licence, ani z ní není jasné, kdo spravuje oněch zbývajících 3 638 uvedených již nepoužívaných uhelných šachet a jam. Pokud jde o ropné a plynové vrty, chybí mezi informacemi o vrtné prozkoumanosti podrobnosti o vlastníkově, provozovateli nebo držiteli licence pro přibližně 2 000 již nepoužívaných vrtů. Tyto informace bude tudíž pravděpodobně nutné získat.

Je tedy zřejmé, že MŽP bude muset vyvinout úsilí za účelem určení odpovědných stran za několik tisíc vrtů a lokalit těžby uhlí. Pokud tento úkol bude odkládat nebo ho provede pouze polovičatě, přivodí tak do budoucna výrazně vyšší náklady, neboť by v takovém případě bylo MŽP odpovědné za vykazování, plány zmírňování emisí a opatření pro větší počet již nepoužívaných těžebních lokalit. Kromě toho, pokud nebude proces určování odpovědných stran proveden důkladně, naroste riziko soudních sporů vedených společnostmi, které byly určeny jako odpovědné strany.

Aby se riziko sporů a s nimi souvisejících nákladů snížilo na minimum, mělo by MŽP při přiřazování odpovědnosti pečlivě posoudit a zdůvodnit svá rozhodnutí. Zároveň je třeba vyvarovat se zbytečně opatrného přístupu, který by byl kontraproduktivní, protože by odpovědnost nakonec mohla stejně padnou na český stát kvůli nedostatku jasných zadání odpovědným stranám – což by snížilo objem veřejných financí dostupných k jiným účelům.

Podrobnosti ustanovení o vykazování, plánech zmírňování emisí a mitigačních opatřeních

Pokud jde o NOZV, vyžaduje článek 18, odstavec 3, aby výkazy zahrnující kvantifikaci emisí CH₄ byly předloženy „*příslušným orgánům do 5. května 2026*“. Ačkoli odstavec neupřesňuje, kdo je za předložení těchto výkazů příslušným orgánům odpovědný, z kontextu jasně vyplývá, že konečnou odpovědnost nesou odpovědná ministerstva, a to buď přímo, nebo prostřednictvím své povinnosti zajistit, „*aby provozovatelé plnili povinnosti*“ (čl. 18, odst. 8).

Kromě toho jsou odpovědná ministerstva nepřímo (prostřednictvím OS) nebo přímo odpovědná přijmout „*veškerá nezbytná opatření, která mají k dispozici, za účelem sanace, regenerace a trvalé likvidace*“ neaktivních vrtů, kde byly zjištěny emise CH₄, pokud je to „*technicky proveditelné, a současně přihlédnou k dopadu nezbytných prací na životní prostředí se zřetelem na související zmírňování emisí metanu*“ (čl. 18, odst. 6).

Mimo to musí ČS nebo OS do srpna 2026 vypracovat „*plán na zmírňování emisí v souvislosti se sanací, regenerací a trvalou likvidací neaktivních vrtů a dočasně odstavených vrtů*“ a provést jej do 12 měsíců od předložení výše uvedených výkazů; ve výjimečných případech až do 36 měsíců (čl. 18, odst. 9).

Plány na zmírňování emisí musí obsahovat „*harmonogram řešení situace každého neaktivního vrtu a dočasně odstaveného vrtu, včetně opatření, která mají být provedena*“ a „*předpokládané datum ukončení sanace, regenerace nebo odstavení neaktivních vrtů a dočasně odstavených vrtů*“ (příloha V, část 2). Pokud může ČS nebo OS „*prokázat, že provedení tohoto plánu na zmírňování emisí není v této lhůtě z bezpečnostních, správních nebo technických důvodů možné, mohou jeho provedení odložit*“ až o tři roky od předložení prvního výkazu (čl. 18, odst. 9).

Veškeré výkazy by tedy měly být předány příslušnému orgánu odpovědnou stranou nebo odpovědným ministerstvem nejpozději do května 2026. Mitigační opatření musí být provedena do května 2029. Nedodržení těchto lhůt může mít za následek, že Evropská komise zahájí řízení pro porušení právních předpisů.

Mezi povinnosti související s OHUD a UHUD patří měření emisí metanu u všech prvků, u nichž byl dle výše zmíněného soupisu zjištěn únik metanu větší než 0,5 t ročně, kromě několika výjimek (čl. 25, odst. 2–4). Do srpna 2026 a poté každý rok musí odpovědná ministerstva nebo provozovatelé dolů předložit PO výkazy obsahující odhady ročních údajů o emisích metanu na úrovni zdroje (čl. 25, odst. 6).

Nadto musí odpovědné ministerstvo vypracovat a provést plán zmírňování emisí CH₄ z UHUD a OHUD. Plány na zmírňování emisí musí odpovědné ministerstvo předložit příslušnému orgánu do února 2027 (čl. 26, odst. 1).

Časová osa

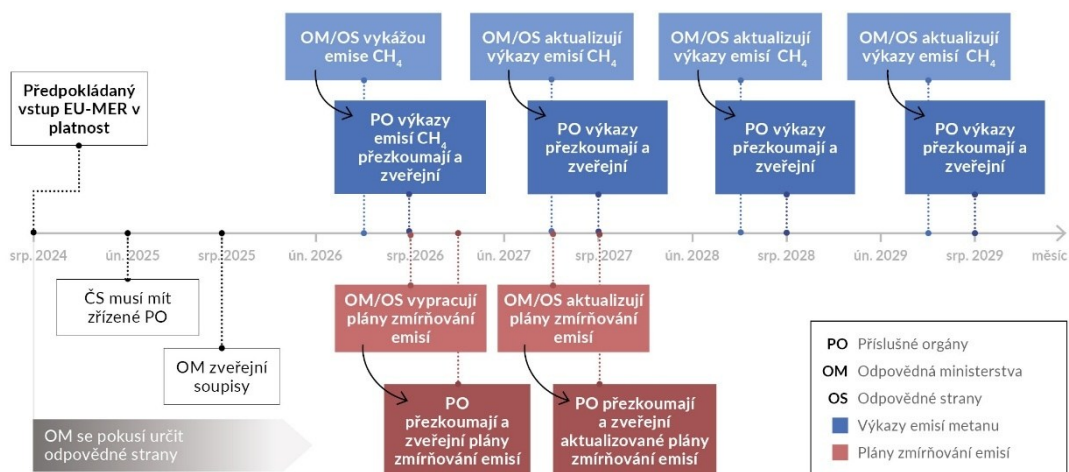
Schéma č. 6 znázorňuje klíčové milníky týkající se tvorby soupisů, požadavků na MVO a plánů na zmírňování emisí pro neaktivní, uzavřená a opuštěná zařízení.

Většina prvků na schématu představuje činnosti, pro něž jsou jasně stanovené lhůty. Jedinou výjimkou je prvek vlevo dole, který uvádí, že se odpovědná ministerstva pokusí určit odpovědné strany. Znění EU-MER tento úkol výslovně nevyžaduje, pouze uvádí, že členské státy nesou odpovědnost za náklady na mitigační opatření, pokud nelze určit „odpovědné strany“ (tj. subjekty, které tuto odpovědnost nesou).

V praxi by bylo rozumné dokončit proces určování před zahájením přípravy plánů zmírnění emisí, které mají být hotovy do srpna 2026. Proto doporučujeme, aby se odpovědná ministerstva pokusila tento úkol dokončit alespoň pro většinu lokalit do konce roku 2025.

Schéma č. 6: Časová osa vypracování soupisů a plánů na zmírňování emisí pro uzavřená a opuštěná doly

Časová osa pro uzavřená a opuštěná zařízení

Série výkazů, které mají provozovatelé a podniky, na něž se vztahují povinnosti podle EU-MER, opakovaně předkládat, se řídí ročními rozvrhy, které přesahují časový rámec uvedený na

schématu. Jinak řečeno pokračují činnosti v červených obdélnících do roku 2028 a dál, řada modře značených činností přesahuje rok 2029.

Příslušné orgány musí výkazy přezkoumat a zpřístupnit do tří měsíců ode dne, kdy je provozovatel předložil, nebo ode dne vyhotovení plánu na zmírňování emisí příslušným ministerstvem (čl. 18, odst. 10).

7 Přiměřené pravomoci a zdroje příslušných orgánů

Česká vláda musí určit „*jeden nebo více příslušných orgánů odpovědných za monitorování a vymáhání uplatňování*“ EU-MER. Česko mělo Komisi oznámit název, případně názvy, a kontaktní údaje PO do 5. února 2025 (čl. 4, odst. 1). Tento první termín stanovený v EU-MER bohužel nebyl dodržen a v době dokončování tohoto dokumentu (31. března) nebyly veřejně přístupné žádné informace o oficiálním zřízení PO.

Vláda České republiky musí navíc zajistit, „*aby příslušné orgány (...) měly k plnění úkolů stanovených v tomto nařízení přiměřené pravomoci a zdroje*“ (čl. 4, odst. 3).

V návaznosti na předchozí analýzu nastiňuje tato kapitola druhy potřebných zdrojů a pravomocí a poskytuje analýzu způsobu kvantifikace potřebných zdrojů.

Zákonné pravomoci, které příslušné orgány potřebují k plnění svých povinností

Podle článku 288, odstavce 2 Smlouvy o fungování Evropské unie je EU-MER – stejně jako každé jiné nařízení EU – přímo použitelný ve všech členských státech Unie. Lze tedy tvrdit, že PO jsou automaticky zmocněny k provádění veškerých činností nezbytných k plnění svých úkolů podle EU-MER, i pokud některé z těchto pravomocí nejsou výslovně uvedeny ve vnitrostátním právním aktu, který PO určuje.

Avšak pravomoci, které vnitrostátní právní předpisy příslušným orgánům výslovně nesvěřují, by mohly být napadeny u soudu – potenciálně ze strany regulovaných subjektů, které by usilovaly bránit plnému provádění EU-MER. Už jen samotné riziko takových překážek by mohlo zpozdit provádění a snížit účinnost nařízení. Pravděpodobně proto EU-MER výslovně požaduje, aby ČS udělily svým PO veškeré potřebné pravomoci. Jasné udělení těchto pravomocí posiluje právní jistotu a pomáhá snížit náklady na provádění.

Co se týče inspekci, požaduje EU-MER, aby české PO dostaly následující pravomoci:

- pravomoc rozhodovat o rozsahu a četnosti inspekci na základě posouzení rizik;
- právo na přístup do prostor společnosti a jejich inspekci, ať už oznámenou, nebo neo-
známenou, včetně práva létat s dronem nad kontrolovanými prostory a dalšími ob-
lastmi, které je třeba na cestě k dané lokalitě překonat, a také právo využít příslušné
satelitní údaje;
- přístup k příslušným záznamům a dokumentům, včetně obchodně důvěrných provoz-
ních údajů, pokud je to nutné k ověření úplnosti a věrohodnosti výkazů poskytnutých
provozovateli a k ověření souladu;
- pravomoc požadovat a shromažďovat jakékoli dodatečné informace nezbytné pro mo-
nitorování a vymáhání, včetně dělání rozhovorů se zaměstnanci společnosti;
- pravomoc zveřejňovat zprávy o inspekci;
- v případě, že inspekce odhalí nesoulad, pravomoc stanovit provozovatelům a dovoz-
cům lhůty k provedení všech opatření potřebných k uvedení jejich činností do souladu
s předpisy.

V případě jiných úkolů než inspekci EU-MER požaduje, aby měly české PO následující pravo-
moci:

- pravomoc shromažďovat a zpracovávat údaje obsažené ve výkazech předkládaných
provozovateli, dovozci, odpovědnými stranami a členskými státy, na které se vztahuje

vykazovací povinnost podle EU-MER. V případech, které vyžadují zveřejnění zpráv, je zahrnuta pravomoc zpřístupnit je veřejnosti;

- pravomoc zahajovat, vést a ukončovat správní řízení, včetně výsledků a dalších nástrojů, které správní řád povoluje;
- pravomoc vydávat výstrahy a upozornění;
- pravomoc ukládat provozovatelům a dovozcům nápravná opatření, (ne)schvalovat a upravovat jejich programy zjišťování úniků a opravy netěsností, harmonogramy provádění týkající se vypouštění a flérování, jakož další zprávy a návrhy;
- pravomoc požadovat od provozovatelů a dovozců další důkazy;
- pravomoc uložit sankce za nedodržování předpisů;
- pravomoc využít volnější prostor k rozhodování v případech, kdy jej znění EU-MER ponechává, v mezích nařízení a dalších právních principů, jako je například princip proporcionality;
- pravomoc spolupracovat a sdílet informace s úřady a dalšími regulačními orgány na vnitrostátní, unijní a mezinárodní úrovni;
- pravomoc osvobodit některé provozovatele od určitých povinností, pokud jsou splněny podmínky stanovené v EU-MER;
- pravomoc vyžadovat od dovozců „řádné“ odůvodnění, které by vysvětlilo, proč nesplňují požadavky na rovnocennost opatření pro MVO a neposkytli všechny náležité informace.

Potřebné znalosti, schopnosti a zdroje

K plnění úkolů vyplývajících z EU-MER potřebuje Česko kolektiv odborníků s různými znalostmi. Ačkoli se PO nebo ČS může rozhodnout, že vykonání některých činností zadá externě, je i přesto nezbytné, aby si udržely stěžejní tým kvalifikovaných odborníků, kteří mohou na práci externích poskytovatelů služeb dohlížet a kontrolovat ji. Míra využívání externích služeb je tedy otázkou řízení a správy, ale na typy znalostí, kterými PO a ČS musí prostřednictvím svých zaměstnanců disponovat, vliv nemá.

Nezbytné budou následující znalosti a schopnosti:

- **Znalosti průmyslu:** Dobré povědomí o odvětvích, jako jsou těžba uhlí, těžba ropy a zemního plynu, přeprava plynovody, skladování plynu, distribuce a provoz zařízení LNG je nezbytné pro posuzování výkazů, provádění inspekcí a přijímání rozhodnutí (např. co se týká plánů na zmírňování emisí, mitigačních opatření, sankcí a stížností).
- **Technické znalosti:** Nezbytné jsou znalosti technických a statistických metod a technologií měření, kvantifikace a zmírňování emisí CH₄, včetně statistické analýzy dat a odborných vědomostí o distribuci emisí metanu. Členské státy tyto znalosti potřebují k tomu, aby mohly plnit povinnosti týkající se podávání výkazů emisí a provádění plánů na zmírňování emisí pro opuštěná zařízení. Příslušný orgán tyto znalosti potřebuje za účelem posouzení věrohodnosti, vhodnosti a úplnosti výkazů, které obsahují informace o MVO, a plánů na zmírňování emisí, k provádění inspekcí, podpoře rozhodování a k řešení stížností týkajících se měření CH₄. Mezi ty nejdůležitější schopnosti patří obsluha technologií pro měření CH₄ (jako jsou drony, infračervené detektory plynu a letadla v případě MVO a LDAR), interpretace dat z různých pozorování (např. údaje o míře emisí, tlaku a koncentrace CH₄ v atmosféře) a všelijakých zdrojů (např. družice, drony).

- **Právní znalosti:** Právní odbornost je nezbytná, protože některé činnosti a rozhodnutí mohou být náchylné k soudním sporům. Z toho plyne, že inspekční postupy musí být dostatečně solidní, aby obstály u soudu, a že rozhodnutí o sankcích musí být důkladně podložená a obhajitelná.
- **Ekonomické znalosti:** Ekonomické znalosti jsou potřeba zejména při uplatňování principu proporcionality s ohledem na ekonomické faktory. Například podle článku 33, odstavce 1 musí být sankce uložené příslušným orgánem „účinné, přiměřené a odrazující“ a pokuty musí být stanoveny v takové výši, aby přinejmenším připravily „odpovědné osoby o ekonomický prospěch plynoucí z porušování předpisů“ (čl. 33, odst. 1). Ačkoli to článek 18, odstavec 9 výslovně neuvádí, může nastat situace, kdy bude PO potřebovat uplatnit princip proporcionality při vyžadování změn plánů na zmírňování emisí předložených odpovědnými stranami, případně členskými státy, pokud tyto strany nebyly identifikovány.
- **Ostatní schopnosti:** Odpovědná ministerstva a příslušné orgány budou zároveň potřebovat zaměstnance, kteří jsou znalí a schopní v oblastech informačních technologií, logistiky, řízení, administrativy, komunikace a dalších, aby mohly tyto orgány vykonávat běžné činnosti spojené s prováděním EU-MER.

Kromě znalostí a schopností vyjmenovaných výše budou PO a OM potřebovat také specializované vybavení, aby mohly provádět inspekce a plnit povinnosti související s vytvářením soupisů i s plány na zmírňování emisí a mitigačními opatřeními pro NOZV, OHUD a UHUD. To zahrnuje:

- zařízení pro detekci CH₄ (např. plamenové ionizační detektory, infračervené detektory plynů a fotoionizační detektory);
- přístroje pro měření CH₄, včetně přístrojů schopných zachytit emise z jednotlivých zdrojů a přístrojů vhodných pro měření emisí z lokality jako celku;
- mobilní monitorovací stanice vybavené různými senzory a umístěné na vozidlech nebo mobilních zařízeních;
- drony a letadla vybavené detekčními a měřicími přístroji.

K vybudování a udržení potřebné administrativní kapacity bude ČR potřebovat dostatečné a trvalé financování. Tyto finanční prostředky budou muset stačit nejen náklady spojené s nábořem a školením kvalifikovaných pracovníků v PO a na OM, ale také na náklady na pořízení, provoz a údržbu specializovaných zařízení potřebných k plnění povinností stanovených v EU-MER. Finance budou potřeba také na rozvoj podpůrné infrastruktury, jako jsou IT systémy, databáze, komunikační nástroje a kancelářské služby. V případech činností zadaných externím dodavatelům služeb musí být k dispozici dostatek finančních prostředků na pořízení vysoce kvalitních služeb a zároveň zajištění spolehlivých mechanismů dohledu. Je možné, že bude třeba upravit státní rozpočty. Doplňkovou finanční podporu by mohly poskytnout některé unijní nástroje financování, například Nástroj pro oživení a odolnost. Spolehlivé financování je bezpochyby nezbytným předpokladem pro zajištění účinného, konzistentního a právně spolehlivého provádění EU-MER.

Jak zajistit, aby byly náklady na implementaci co nejnižší

Česká vláda má povinnosti poskytnout PO a odpovědnému ministerstvu zdroje nezbytné k plnění jejich povinností podle EU-MER. Aby tak mohla učinit, musí nejprve odhadnout rozsah úkolů a konkrétní zdroje potřebné na pracovní jednotku. V této části popisujeme některé z klíčových parametrů pro tento odhad.

Podstatná část nákladů na provádění EU-MER je proměnná a do značné míry ovlivněná faktory, které členské státy nemohou nijak ovlivnit. Mezi podstatné příklady patří počet a přehlednost lokalit, kde mají PO provést inspekce, a náklady na mitigační opatření pro již nepoužívané těžební lokality, za které zcela zřejmě nese odpovědnost česká vláda.

Ale některé nákladové faktory česká vláda ovlivnit může. Třemi oblastmi, které mají potenciál snížit náklady, jsou:

- MŽP se musí vyvarovat přebírání odpovědnosti za lokality, za něž by měly nést odpovědnost soukromé subjekty. Mezi klíčová opatření patří včasné vypracování soupisů, důkladné vyšetřování za účelem určení odpovědných stran a schopnost odolávat neopodstatněným soudním sporům.
- U již nepoužívaných těžebních lokalit, za které dle předpisů nese odpovědnost MŽP, může ministerstvo usilovat o snížení nákladů na zmírňování emisí tím, že si zvolí výběrem nákladově nejefektivnější metodu snižování emisí. V Česku existuje díky velkému počtu jam a šachet v již nepoužívaných uhelných dolech možnost úspor z rozsahu, mimo to lze ke snížení nákladů využít také nabytých vědomostí a zkušeností.
- Včasným a strategickým plánováním může PO snížit náklady na inspekce. Efektivním plánováním lze optimalizovat využití pracovníků, minimalizovat cestovní náklady a zlepšit způsob přidělování zdrojů, ať už se inspekce provádějí interně, nebo externě. Lze ušetřit také časným vypsáním výběrového řízení, což poskytovatelům služeb umožní plánovat práci průběžně, a čímž se lze vyhnout vyšším cenám, které platí v obdobích velkého zatížení. Stejně tak u inspekci prováděných interními zaměstnanci umožní včasné plánování nižší náklady na nábor a školení personálu i nákup vybavení.

Z těchto příkladů a předchozí analýzy vyplývají dvě zjištění.

Zprvé, značná část nákladů na provádění vznikne v souvislosti s jednorázovými činnostmi, které vyžaduje počáteční fáze. Tyto činnosti zahrnují vypracování soupisů, určení osob odpovědných za nepoužívané těžební lokality, vypracování inspekčních postupů, nábor a školení interních zaměstnanců, jakož i pořízení vybavení nebo případně uzavření smluv s externími poskytovateli služeb. Ať už jde o interní nebo externí inspekce, je pravděpodobné, že první kolo rutinních inspekci i několik prvních nerutinních inspekci si vyžádají více úsilí než pozdější kola, protože s přibývajícím zkušenostmi dojde ke zefektivnění postupů. Stejný argument platí i pro činnosti spojené s monitorováním a posuzováním výkazů a následným přijímáním rozhodnutí.

Za druhé, vyšší investice v počáteční fázi provádění EU-MER s velkou pravděpodobností zlepší účinnost provádění, což povede k nižším prováděcím nákladům ve střednědobém a dlouhodobém horizontu a zároveň k vyššímu účinku mitigačních opatření. Dobře naplánované provádění může minimalizovat riziko, že státu zbytečně připadne odpovědnost, kterou by mohly nést soukromé subjekty; zlepšit nákladovou efektivitu inspekci; snížit právní výlohy spojené se soudními spory; pomoci předcházet řízení pro porušení právních předpisů.

Jak kvantifikovat zdroje potřebné k provádění EU-MER v Česku

S ohledem na tyto postřehy musí česká vláda kvantifikovat rozsah úkolů a zdroje, které odpovědná ministerstva a příslušné orgány potřebují k plnění svých povinností podle EU-MER.

Ze shrnutí informací a analýzy v kapitolách 3–6 vyplývá, že zdroje, které k provádění EU-MER v ČR odpovědné ministerstvo a příslušné orgány potřebují, musí pokrýt následující činnosti:

- Do srpna 2025 vypracovat soupis více než 5 000 jam a šachet v již nepoužívaných uhelných dolech a více než 2 000 opuštěných ropných a plynových vrtů. To zahrnuje určení stran odpovědných za povinné monitorování a přijímání mitigačních opatření v

těchto lokalitách; dále vymáhání těchto opatření buď prostřednictvím určených třetích stran, nebo přímo, pokud nejsou určeny odpovědné strany s dostatečnými finančními prostředky.

- Dokončit seznam lokalit, v nichž mají proběhnout inspekce, sestavit programy inspekcí (rutinních a nerutinních) a inspekce provést. To se týká výše zmíněných již nepoužívaných lokalit, šesti provozovaných uhelných dolů, 135 aktivních ropných a plynových vrtů, více než 4 000 km plynovodů, včetně 5 kompresních stanic, 36 turbín a stovky předávacích stanic napojených na distribuční soustavu o délce větší než 70 000 km, jakož i přes 10 zásobníků plynu.
- Vymáhat účinné provádění EU-MER, což je úkolem příslušných orgánů, včetně posuzování velkého počtu výkazů a oznámení (viz příloha 1), přijímání velkého počtu rozhodnutí, včetně ukládání sankcí v případě potřeby (příloha 2), a informování Komise a široké veřejnosti o těchto činnostech (příloha 3).
- Spolupracovat s PO jiných členských států a třetích zemí, vyřizovat stížnosti podané fyzickými nebo právníckými osobami a vykonávat všechny ostatní činnosti související s prováděním EU-MER.

Příloha č. 1: Předložené dokumenty k posouzení příslušnými orgány

Tento seznam doplňuje informace uvedené v kapitole 7.

Monitorování a vykazování emisí

- Provozovatelé zařízení v odvětví ropy a zemního plynu předají výkazy obsahující kvantifikaci emisí odhadnutých pomocí obecných emisích faktorů do 5. srpna 2025 (čl. 12, odst. 1)
- Provozovatelé uhelných dolů předloží výkazy obsahující výsledky měření množství emisí metanu připadající na jednu ventilační šachtu a údaje o ročních emisích metanu na úrovni zdrojů do 5. srpna 2025 a poté každoročně do 31. května (čl. 20, odst. 1 a 6)
- Provozovatelé ropných a plynárenských zařízení předají výkazy obsahující kvantifikaci emisí na úrovni zdroje do 5. února 2026 za provozovaná zařízení a do 5. února 2027 za neprovozovaná zařízení (čl. 12, odst. 2)
- Provozovatelé ropných a plynárenských zařízení předají výkazy obsahující kvantifikaci emisí metanu u zdroje, doplněnou měřeními emisí na úrovni lokality za provozovaná zařízení do 5. února 2027 a poté každý rok do 31. května, 5. srpna 2028 za neprovozovaná zařízení a poté každý rok do 31. května (čl. 12, odst. 3)
- Provozovatelé předloží výkazy s údaji o kvantifikaci emisí a informace o monitorování tlaku ze všech neaktivních vrtů a dočasně odstavených ropných a plynových vrtů do 5. května 2026 a poté každý rok do 31. května. Ve členských státech s více než 40 000 NOZV platí mírnější režim (čl. 18 odst. 3).
- Informace o použitých normách, včetně mezinárodních norem, technických metodikách použitých k měření a kvantifikaci emisí předloží provozovatelé ropných a plynárenských zařízení (čl. 12, odst. 5) a provozovatelé uhelných dolů (čl. 20, odst. 4) nebo členské státy, pokud tyto nesou odpovědnost za např. opuštěné hlubinné uhelné doly (čl. 25, odst. 2 a 6).
- Provozovatelé zařízení v odvětví ropy a zemního plynu neprodleně po zjištění a ještě před koncem vykazovaného období oznámí významné rozdíly mezi kvantifikací a měřením (čl. 12, odst. 6).
- Provozovatelé z odvětví ropy a zemního plynu co nejdříve předloží výsledky postupu sladění, který měli povinnost provést co nejdříve po zjištění rozdílu (čl. 12, odst. 6).
- Subjekty odpovědné za uzavřené nebo opuštěné uhelné doly (OS nebo OM) předají výkazy informující o hydrogeologických podmínkách a neexistenci významných množství emisí CH₄ (čl. 25, odst. 4).
- Subjekty odpovědné za uzavřené nebo opuštěné uhelné doly (OS nebo OM) předají výkazy obsahující odhady ročních údajů o emisích CH₄ na úrovni zdroje do 5. srpna 2026 a poté každoročně do 31. května (čl. 25, odst. 6).

Zprávy o zjišťování úniků a opravě netěsností k předání PO

- Provozovatelé ropných a plynárenských zařízení předají programy zjišťování úniků a opravy (LDAR) do 5. srpna 2025 pro stávající lokality a do 6 měsíců od data zahájení

provozu pro nové lokality. V nich musí být dostatečné informace o použitých normách nebo metodikách (čl. 14, odst. 1).

- Důkazy odůvodňující rozhodnutí o odložení opravy musí provozovatelé poskytnout neprodleně (čl. 14, odst. 10).
- Harmonogramy oprav a monitorování a zprávy shrnující výsledky všech kontrol LDAR musí provozovatelé předkládat každoročně (čl. 14, odst. 14).

Oznamování vypouštění a flérování příslušným orgánům

- Provozovatelé ropných a plynárenských zařízení, kteří se rozhodnou flérování místo zpětného vtlačení, využití na místě, uskladnění pro účely pozdějšího využití nebo uvedení metanu na trh, musí prokázat nutnost flérování (čl. 15, odst. 6).
- Provozovatelé ropných a plynárenských zařízení poskytnou podrobné harmonogramy provádění s důkazy o podmínkách odůvodňujících mimořádné zpoždění úkolů týkajících se vypouštění a flérování podle článku 15 (čl. 15, odst. 8).
- Provozovatelé oznámí případy vypouštění a flérování neprodleně po výskytu případu, nejpozději však do 48 hodin od jeho začátku (čl. 16, odst. 1).
- Provozovatelé zařízení v odvětví ropy a zemního plynu předloží každoročně oznámení všech případů vypouštění a případů flérování (čl. 16, odst. 2).
- Od 1. ledna 2025 platí, že provozovatelé degazačních stanic prokážou nutnost použít ve výjimečných případech vypouštění místo flérování co nejdříve, nejpozději však do 48 hodin od okamžiku, kdy se o události provozovatel dozvěděl (čl. 22, odst. 1).
- Provozovatelé degazačních stanic podají oznámení veškerých případů vypouštění a flérování se jmenovitou účinností zneškodňování a odstraňování nižší než 99 % neprodleně po výskytu události, nejpozději však do 48 hodin od jejího začátku nebo od okamžiku, kdy se o ní provozovatel dozvěděl (čl. 23, odst. 1).

Plány na zmírňování emisí k předání PO

- Provozovatelé nebo členské státy předloží plány na zmírňování emisí z uzavřených a opuštěných hlubinných uhelných dolů do 5. února 2027 (čl. 26, odst. 1).

Informace poskytované PO dovozci

- Dovozci poskytnou informace stanovené v příloze VIII do 5. května 2025 a poté každý rok do 31. května, a pokud tak neučiní, musí řádně odůvodnit proč (čl. 27, odst. 1).
- Dovozci prokážou, že smlouvy o dodávkách ropy, zemního plynu nebo uhlí produkovaných mimo EU uzavřené nebo prodloužené ke dni 4. srpna 2024 se týkají výhradně ropy, zemního plynu nebo uhlí, na něž se vztahují opatření pro monitorování, vykazování a ověřování (rovnocennost MVO). Tyto informace dovozci předloží od 1. ledna 2027 (čl. 28, odst. 1).
- Informace o výsledcích přiměřeného úsilí, které vynaložili k požadování rovnocennosti MVO u dodávek dle smluv, které byly uzavřené před vstupem EU-MER v platnost, případně řádně odůvodní, proč takové úsilí nevynaložili a nedosáhli rovnocennosti MVO. Tyto informace dovozci předkládají od 1. ledna 2027 (čl. 28, odst. 2).
- Producenti a dovozci podají zprávu o intenzitě metanu z produkce ropy, zemního plynu a uhlí, které uvádějí na trh Unie na základě smluv o dodávkách uzavřených či

prodloužených ke dni 4. srpna 2024. Tyto zprávy podají producenti a dovozci do 5. srpna 2028 a poté každý rok (čl. 29, odst. 1).

- Producenti a dovozci podají zprávu o vynaložení veškerého přiměřeného úsilí, aby získali údaje potřebné k nahlášení intenzity CH₄ z produkce ropy, zemního plynu a uhlí uváděných na trh Unie na základě smluv o dodávkách uzavřených či prodloužených dne 4. srpna 2024 nebo po tomto datu a zprávu o výsledcích tohoto úsilí (čl. 29, odst. 1).

Příloha č. 2: Rozhodnutí, která mají PO učinit

Tento seznam doplňuje informace uvedené v kapitole 7.

Rozhodnutí týkající se monitorování a vykazování

- V případě oznámení statisticky významných nesrovnalostí mezi kvantifikací na úrovni zdroje a měřením emisí metanu na úrovni lokality ze strany provozovatelů a podniků, na které se vztahují povinnosti podle EU-MER, nebo pokud od nich příslušný orgán obdrží informace o postupu sladění souvisejícího s těmito nesrovnalostmi, může PO požádat o poskytnutí doplňujících informací nebo o přijetí dodatečných opatření (čl. 12, odst. 6).
- Příslušné orgány mohou osvobodit provozovatele UHUD a OHUD od požadavků na monitorování v případě, že jsou tyto doly zcela zaplaveny už nejméně 10 let (čl. 25, odst. 4).

Rozhodnutí týkající se LDAR

- Příslušný orgán může od provozovatelů požadovat úpravu jejich programů LDAR v souladu s požadavky EU-MER (čl. 14, odst. 1).
- Na žádost provozovatelů musí PO povolit, ale také může zakázat odlišnou četnost kontrol LDAR u komponent, u nichž nebyly zjištěny žádné úniky (čl. 14, odst. 5).
- Ve třech stanovených případech může PO požadovat, aby provozovatel upravil svůj harmonogram oprav a monitorování (čl. 14, odst. 9, čl. 14, odst. 10, čl. 14, odst. 14).
- Příslušný orgán musí schválit, ale také může zamítnout případné rozhodnutí provozovatele odložit opravu jakéhokoli úniku (čl. 14, odst. 10).
- Příslušný orgán může doporučit, aby se kontroly příslušných komponent prováděly častěji, pokud je zjištěno vyšší bezpečnostní riziko nebo vyšší riziko uvolňování metanu (čl. 14, odst. 12).
- Příslušný orgán může po provozovatelích požadovat úpravu zprávy shrnující výsledky všech kontrol LDAR učiněných v předcházejícím roce (čl. 14, odst. 14).

Rozhodnutí týkající se vypouštění a flérování

- Příslušný orgán může požadovat úpravy harmonogramu provádění požadavků týkajících se vypouštění a flérování (čl. 15, odst. 8).
- Příslušný orgán musí schválit, ale také může zakázat použití dálkových nebo automatizovaných monitorovacích systémů jako alternativ k pravidelným inspekčním flér nebo jiných spalovacích zařízení (čl. 17, odst. 3).

Rozhodnutí týkající se sankcí a nápravných opatření

- Pokud inspekce podle článku 6 zjistí závažné porušení některého z požadavků EU-MER, musí PO buď vydat kontrolovanému provozovateli nebo dovozci oznámení o nápravných opatřeních (s jasnými lhůtami), nebo mu nařídit, aby do jednoho měsíce od ukončení inspekce předložil soubor nápravných opatření k řešení zjištěných porušení. V druhém případě musí PO tento soubor nápravných opatření schválit, nebo zamítnout (čl. 6, odst. 2).

- Příslušný orgán musí uložit sankce alespoň v případech porušení spadajících do seznamu 16 druhů porušení, který vychází z výčtu orientačních kritérií pro povinné ukládání sankcí podle čl. 33, odst. 3 a 5).
- Pokud právní systém ČS nestanovuje správní pokuty, zahájí proces uložení pokuty příslušný orgán (čl. 33, odst. 3).

Rozhodnutí ohledně opuštěných hlubinných uhelných dolů

- Příslušný orgán musí převzít a pravděpodobně⁶ schválit či neschválit plány opatření k zamezení emisím metanu předložené subjekty, které žádají o povolení k alternativnímu využití opuštěných hlubinných uhelných dolů (čl. 26, odst. 3).

Rozhodnutí týkající se NOZV a ropy a zemního plynu ze zařízení na moři

- Pokud má PO důkazy o tom, že NOZV emituje déle, než předpokládá článek 18, odstavec 3, musí rozhodnout o uplatnění některých povinností stanovených původně pouze pro dočasně odstavené vrty (čl. 18, odst. 5).
- Příslušný orgán může požadovat, aby ČS nebo OM upravily plány na zmírňování emisí v souvislosti s NOZV (čl. 18, odst. 9).

⁶ V čl. 26, odst. 3 nařízení EU-MER je uvedeno pouze, že žadatelé „předloží podrobný plán“, z něž bude patrné plnění povinností týkajících se monitorování, vykazování a zmírňování podle EU-MER. Text neupřesňuje, jakou úlohu zde má PO. Předpokládáme, že povolovací orgán bude vyžadovat schválení tohoto plánu příslušným orgánem.

Příloha č. 3 - Seznam zpráv a publikací, které mají PO vypracovat

Tento seznam doplňuje informace uvedené v kapitole 7.

- Po každé inspekci vypracuje příslušný orgán zprávu. Může případně vypracovat jednu zprávu pokrývající více inspekci komponent, zařízení nebo lokalit téhož provozovatele nebo provozovatele dolů, jsou-li tyto inspekce provedeny během stejného inspekčního období (čl. 6, odst. 5).
- Nejpozději dva měsíce po provedené inspekci musí PO související zprávu zveřejnit v souladu se směrnicí 2003/4/ES, což znamená, že pokud se PO rozhodne některé informace nezpřístupnit veřejnosti, musí sdělit, že jisté informace byly podle článku 4 směrnice 2003/4/ES odepřeny a vysvětlit proč (čl. 6, odst. 5; čl. 5, odst. 4).
- Zpráva o inspekci musí být oznámena dotčenému provozovateli nebo dovozci a případně také stěžovateli (čl. 6, odst. 5).
- Po podání (odůvodněné) stížnosti musí PO informovat stěžovatele o přijatých krocích a vhodných alternativních formách nápravy, jako je například možnost odvolat se k vnitrostátním soudům (čl. 7, odst. 4).
- PO musí zveřejnit orientační lhůty pro přijetí rozhodnutí o stížnostech (čl. 7, odst. 5)
- Příslušný orgán musí zveřejnit všechny výkazy uvedené v článku 12 týkající se měření a kvantifikace emisí metanu, a to nejpozději do 3 měsíců od jejich předložení provozovateli a podniky, na které se vztahují povinnosti podle EU-MER (čl. 12, odst. 8; čl. 5, odst. 4).
- Příslušný orgán musí oznámit Komisi EU udělené výjimky týkající se četnosti kontrol LDAR (čl. 14, odst. 5).
- Příslušný orgán musí přezkoumat a zveřejnit výkazy emisí z NOZV a plány na zmírňování emisí ve lhůtě 3 měsíců ode dne, kdy je provozovatel předložil nebo ČS vyhotovil (čl. 18, odst. 10).
- Příslušný orgán musí zveřejnit výkazy stanovené v článku 20 týkající se povinností MVO u provozovaných uhelných dolů, a to do 3 měsíců ode dne, kdy je provozovatel předložil (čl. 20, odst. 7; čl. 5, odst. 4).
- Příslušný orgán musí každoročně zveřejňovat a oznamovat Evropské unii veškeré obdržené informace o případech vypouštění/flérování (čl. 23, odst. 2; čl. 5, odst. 4).
- PO musí zveřejnit výkaz odpovědné strany přiložený k žádosti o výjimku pro UHUD a OHUD (čl. 25, odst. 4).
- Obecně platí, že příslušné orgány musí zpřístupňovat výkazy s informacemi o monitorování UHUD a OHUD veřejnosti a Evropské komisi do 3 měsíců ode dne, kdy je provozovatel předloží (čl. 25, odst. 8).

Zdroje

- ČEZ Group. 2024. „ČEZ Group Completes Acquisition of a 55.21% Stake in the Gas Infrastructure Operator GasNet“. Prague, Czech Republic: České Energetické Závody. <http://www.cez.cz/en/media/press-releases/cez-group-completes-acquisition-of-a-55.21-stake-in-the-gas-infrastructure-operator-gasnet-197989>.
- Czech Geological Survey. 2025a. „Borehole surveys“. Prague, Czech Republic. <https://cgs.gov.cz/en/state-geological-survey/borehole-surveys>.
- . 2025b. „Data, CGS data signpost“. Prague, Czech Republic. <https://cgs.gov.cz/en/maps-and-data/data>.
- . 2025c. „Underground mines and abandoned mine lands“. Prague, Czech Republic. <https://cgs.gov.cz/en/state-geological-survey/underground-mines-and-abandoned-mine-lands#heading-6>.
- Czech Mining Authority. 2024. „Overview of Mining Areas in the Czech Republic as of 20 December 2024“. Prague, Czech Republic. <https://cbu.gov.cz/cs/evidence/reg-ic-2>.
- EEA. 2022. „Methane Emissions in the EU: The Key to Immediate Action on Climate Change“. Briefing. European Environment Agency. <https://www.eea.europa.eu/publications/methane-emissions-in-the-eu/methane-emissions-in-the-eu>.
- . 2025. „Methane, Climate Change and Air Quality in Europe: Exploring the Connections“. Copenhagen, Denmark. <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/methane-climate-change-and-air-quality-in-europe-exploring-the-connections>.
- EP. 2024. „Minutes - Results of Roll-Call Votes, 22. Methane Emissions Reduction in the Energy Sector“. Brussels, Belgium: European Parliament. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/PV-9-2024-04-10-RCV_EN.html.
- Eurostat. 2025a. „Imports of natural gas by partner country, data code: nrg_ti_gas“. Luxembourg, Luxembourg: Eurostat.
- . 2025b. „Imports of oil and petroleum products by partner country, data code: nrg_ti_oil“. Luxembourg, Luxembourg: Eurostat.
- . 2025c. „Imports of solid fossil fuels by partner country, data code: nrg_ti_sff“. Luxembourg, Luxembourg: Eurostat.
- GEM. 2024. „The hidden threat: Abandoned coal mine methane emissions in the EU“. San Francisco, USA: Global Energy Monitor. <https://globalenergymonitor.org/report/the-hidden-threat-abandoned-coal-mine-methane-emissions-in-the-eu/>.
- . 2025. „Global Coal Mine Tracker“. San Francisco, USA: Global Energy Monitor. <https://globalenergymonitor.org/projects/global-coal-mine-tracker/tracker-map/>.
- GIE. 2021. „Storage Database“. Brussels, Belgium: Gas Infrastructure Europe. <https://www.gie.eu/transparency/databases/storage-database/>.
- IEA. 2022. „Methane Emissions from the Energy Sector Are 70% Higher than Official Figures“. Paris, France: International Energy Agency. <https://www.iea.org/news/methane-emissions-from-the-energy-sector-are-70-higher-than-official-figures>.
- . 2023a. „Energy System of Czechia“. Paris, France: International Energy Agency. <https://www.iea.org/countries/czechia>.
- . 2023b. „The Imperative of Cutting Methane from Fossil Fuels“. Paris, France: International Energy Agency. <https://www.iea.org/reports/the-imperative-of-cutting-methane-from-fossil-fuels>.
- . 2024a. „Global Methane Tracker 2024“. International Energy Agency. <https://www.iea.org/reports/global-methane-tracker-2024>.
- . 2024b. „Key Findings – Global Methane Tracker 2024 – Analysis“. Paris, France: International Energy Agency. <https://www.iea.org/reports/global-methane-tracker-2024/key-findings>.
- Ministry of the Environment of the Czech Republic. 2024. „National Greenhousegas Inventory Document of the Czech Republic, Submission under the UNFCCC and Paris Agreement, Reported Inventories 1990-2022“. Prague, Czech Republic: UNFCCC. <https://unfccc.int/documents/644956>.
- NET4GAS. 2025. „Transmission system - Connecting Markets“. Prague, Czech Republic. <https://www.net4gas.cz/en/transmission-system/>.
- OECD. 2017. „Creating a Culture of Independence - Practical Guidance against Undue Influence“. Paris, France: Organisation for Economic Co-operation and Development. https://www.oecd.org/en/publications/creating-a-culture-of-independence_9789264274198-en.html.
- Piria, Raffaele, und Leon Martini. 2024. „Governance at the National Level: Responsible Ministries and Competent Authorities“. Report. Ecologic Institute. <https://www.ecologic.eu/19719>.
- Piria, Raffaele, Dr Stephan Sina, und Lina-Marie Dück. 2024. „Penalties and Selected Legal Issues“. Report. Ecologic Institute. <https://www.ecologic.eu/19720>.
- Piria, Raffaele, Ramiro de la Vega, und Eike Karola Velten. 2024. „Tasks and Resources Needed at the National Level“. Report. Ecologic Institute. <https://www.ecologic.eu/19718>.

Ecologic Institute
www.ecologic.eu
FB: /Ecologic.Institute

